

obzornik

glasilo delovne skupnosti

O poglavitnih osnovah samoupravnih odnosov

PREDLOGI ZA IZDAJO NOVIH ZAKONOV

S sprejetjem zakona o združenem delu (25. novembra leta 1976) so se nakazale potrebe tudi po sprejetju mnogih drugih spremljajočih predpisov. Z njimi skušamo pomagati pri urejanju vsakdanjih življenjskih vprašanj, ki se pojavljajo v združenem delu in za katere sodimo, da morajo biti na sedanji stopnji razvoja naše družbe enotno urejena. Že pred skupščinskimi počitnicami so bili sprejeti osnutki več takšnih predpisov s predlogi za njihovo izdajo. O štirih izmed njih želimo prispevati kratko informacijo.

ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH

Ta zakon je gotovo najbolj pričakovan, saj vemo, da po določilu zakona o združenem delu najpozneje 31. decembra letos preneha veljavnost zveznemu zakonu o delovnih razmerjih.

Novi republiški zakon bo kot celovit predpis dokaj zaokroženo urejal celotno področje delovnih razmerij. Po eni strani je to izraz izvirne republiške zakonodaje, poleg tega pa mora podrobneje urediti tudi štirideset zadev, ki mu jih izrecno nalaga zakon o združenem delu.

Prostor ne dovoljuje natančnega opisovanja novosti iz osnutka zakona, nekatere, ki se najbolj vtisnejo v spomin, pa naj le omenimo:

— medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti pri delu določajo delavci s samoupravnim splošnim aktom, ki mora biti v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji;

— osnutek določa v posebnem členu okvirno vsebino (področja), ki naj bodo urejena s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji;

— poudarjena in v določilih o nekaterih postopkovnih vprašanjih je izrecno zapisana vloga sindikata na področju delovnih razmerij;

— sistemizacija delovnih mest se je preimenovala v razvid (katalog) del in nalog z opisom njihove vsebine ter potrebnih znanj in sposobnosti delavcev, ki naj jih opravljajo;

— osnutek dopušča možnost, da kandidat, ki sicer izpolnjuje vse pogoje objave oziroma razpisa ni izbran, nič pa se ne dotika razlogov za tako odločitev;

— za sklenitev delovnega razmerja ne zadostuje le izjava, da delavec sprejema samoupravni sporazum o združitvi dela v temeljni organizaciji, temveč da k temu sporazumu pristopa, da bo torej z drugimi delavci te

meljne organizacije združeval svoje delo;

— posebna zaščita, ki so jo deležni mladi delavci oziroma delavke, se razširja tudi na starejše delavce — v tem smislu, da ne smejo opravljati del oziroma nalog, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na njihovo zdravje;

— nasploh naj posebna zaščita izvira iz lastnosti posameznega delavca in manj iz splošno opredeljenih kategorij delavcev;

— nadzorstvo nad izvajanjem predpisov in samoupravnih splošnih aktov o delovnih razmerjih opravljajo občinski organi in špekije dela;

— uvajajo se določene omejitve glede sklepanja pogodb o delu.

V predhodnih določbah je predvideno, da so delavci v temeljni organizaciji dolžni uskladiti svoja delovna razmerja in samoupravne splošne akte z določili zakona o delovnih razmerjih najpozneje do 11. decembra 1978. leta.

ZAKON O REFERENDUMU IN O DRUGIH OBLIKAH OSEBNEGA IZJAVLJANJA

Ta zakon bo nadomestil in razširil dosedANJI republiški zakon o referendumu. Kot je iz samega naziva zakona razvidno, bo novi predpis dobrodošel povsod, kjer mora potekati odločanje na or-

ganiziran način. Predloženi osnutek ureja poleg referenduma še:

— zборе delavcev v organizacijah združenega dela,

— zборе delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih,

— druge načine osebnega izjavljanja.

Osnutek ureja omenjene zadeve tako, da bodo odločitve lahko potekale ob uporabi zakonskih določil kljub morebitnim pomanjkljivostim v samoupravnih splošnih aktih, pušča pa odprti samoupravni prostor tudi posebnim pogojem in zahtevam.

ZAKON O VOLITVAH IN ODPOKLICU ORGANOV UPRAVLJANJA IN O IMENOVANJU POSLOVODNIH ORGANOV V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Tudi ta zakon veliko pove že s svojim nazivom. Besedilo osnutka izhaja iz ustave SR Slovenije in pomeni formalno zakonsko podlago za »pričetek uresničevanja pravic delavcev v združenem delu«. V ta namen so urejena vprašanja o postopku volitev v najširšem smislu, torej o razpisu volitev, o volilnih komisijah in volilnih odborih, temeljna določila o kandidiranju, o vsebini kandidatne liste in podobno.

Sam postopek glasovanja je urejen le v tolikšni meri kot je potrebno, da se zagotovijo osnovne pravice volilne pravice in organiziranega glasovanja.

Podrobnejša določila o kandidiranju oziroma o glasovanju prepušča (nalaga) zakon pravilom socialistične zveze in sindikata oziroma samoupravnim splošnim aktom organizacij združenega dela.

Za volitve organov v delovni organizaciji oziroma v sestavljeni organizaciji se bodo na primeren način uporabljala določila, ki veljajo za volitve delavskega sveta v temeljni organizaciji.

ZAKON O ORGANU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Ta zakon ima namen postaviti glavna normativna izhodišča za samoupravno ureditev samoupravne delavske kontrole. Ker gre pravzaprav za nov pojav in ker je dokaj pomemben, je osnutek izdelan po načelu celovitosti. Zato in da bi bila snov kar najbolj pregledna, je v mnogem povzeto besedilo zakona o združenem delu. V osnutku so prikazane vse oblike samoupravne delavske kontrole, način dajanja pobud za delo organa, povezava z drugimi organi nadzora in podobno.

Posebej je določen tudi način volitev in odpoklica članov organa samoupravne delavske kontrole in razlogi za odpoklic.

Verjetno zaradi ovir in vprašanj, ki so se v preteklosti pojavila v praksi, bo zdaj zakonsko urejeno, da ima organ samoupravne delavske kontrole pravico zahtevati od organov organizacije oziroma skupnosti podatke in poročila, pomembna za uresničevanje njegovih nalog kot tudi pravico vpogleda v vse listine, ki so pomembne za njegovo delo.

Posebej velja opozoriti na določilo, po katerem je vsak član organa samoupravne delavske kontrole upravičen in dolžan dati temu organu pobudo za razpravljanje o določeni pomanjkljivosti, ki jo je opazil. Tudi sicer so člani organa za svoje delo osebno odgovorni delavcem, ki so jih izvolili.

Vsekakor gre za štiri težko pričakovane zakone, ki bodo olajšali urejanje razmerij v združenem delu. Videti je, da bodo sprejeti pravočasno, vsekakor še pred koncem letošnjega leta.

Z. Zabukovec

Sporazum nove vrste

Z zakonom o združenem delu je upeljan nov samoupravni splošni akt in sicer »samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela«. Odkrito si moramo priznati, da še vedno iščemo ravno pravnjo vsebino tega akta. Ne samo mi v BRESTU, temveč v celotni domovini. Politiki in teoretiki, ki se ukvarjajo s samoupravljanjem, so le nekaj poizkusov označili kot »primerne«, večina pa ni zadovoljila.

Ker nas je čas že pošteno stisnil v kot in bomo morali široko razpravljati in seveda sprejeti omenjeni akt tudi v naši delovni organizaciji, skušajmo s tem člankom opozoriti na zadeve, ki so zdaj že jasne ter na nekatera še nerešena vprašanja.

Izhodišče za obravnavani akt je 336. člen zakona o združenem delu, ki se glasi:

»Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji vsebuje dejavnosti temeljne organizacije in (Nadaljevanje na 2. strani)

Posnetek za slovo od letošnjega poletja in počitniških dni

Sporazum nove vrste

(Nadaljevanje s 1. strani)
osnove za urejanje družbeno-ekonomskih odnosov delavcev v temeljni organizaciji, zlasti pa: pri odločanju o sredstvih, razporejanju dohodka in čistega dohodka, pri delitvi sredstev za osebne dohodke in pri delovnem razmerju, kakor tudi razloge za združevanje dela in sredstev v delovno organizacijo in obveščanje delavcev.

Vidimo torej, da je ureditev dokaj previdna, saj nam nudi le široko in okvirno opredelitev.

Podrobnejšo ureditev najdemo v osnutku republiškega zakona o delovnih razmerjih, saj je v njem razširjeno pravkar zapisano določilo, poleg tega pa so v njem tudi nekatere določbe glede postopka in predvsem določbe o vključitvi sindikata v pripravo načrta tega sporazuma.

V osnutku najdemo glede vsebine sporazuma naslednja določila:

»Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti pri delu določajo delavci svobodno in enakopravno s samoupravnim splošnim aktom o delovnih razmerjih v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji.

Samoupravni splošni akt iz prvega odstavka tega člena mora biti v skladu z zakonom, z družbenim dogovorom, s samoupravnim sporazumom in s statutom.

S samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji se določa zlasti:

— dejavnost temeljne organizacije;

— poglobitve osnove za urejanje družbeno-ekonomskih odnosov;

— osnove za odločanje o sredstvih ter o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev in njihovih organov pri razporejanju s temi sredstvi;

— osnove samoupravnega planiranja;

— vire, osnove in načine pridobivanja dohodka, pri čemer določijo tudi osnove za ugotavljanje dela dohodka, doseženega iz minulega dela in za razporejanje tega dela;

— osnove za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo;

— osnove za oblikovanje sredstev za razvoj materialne osnove dela temeljne organizacije;

— bistvene osnove za delitev sredstev za osebne dohodke, ki zagotavljajo uresničevanje načela delitve po delu;

— razloge za združevanje dela in sredstev in družbeno-ekonomske smotre tega združevanja;

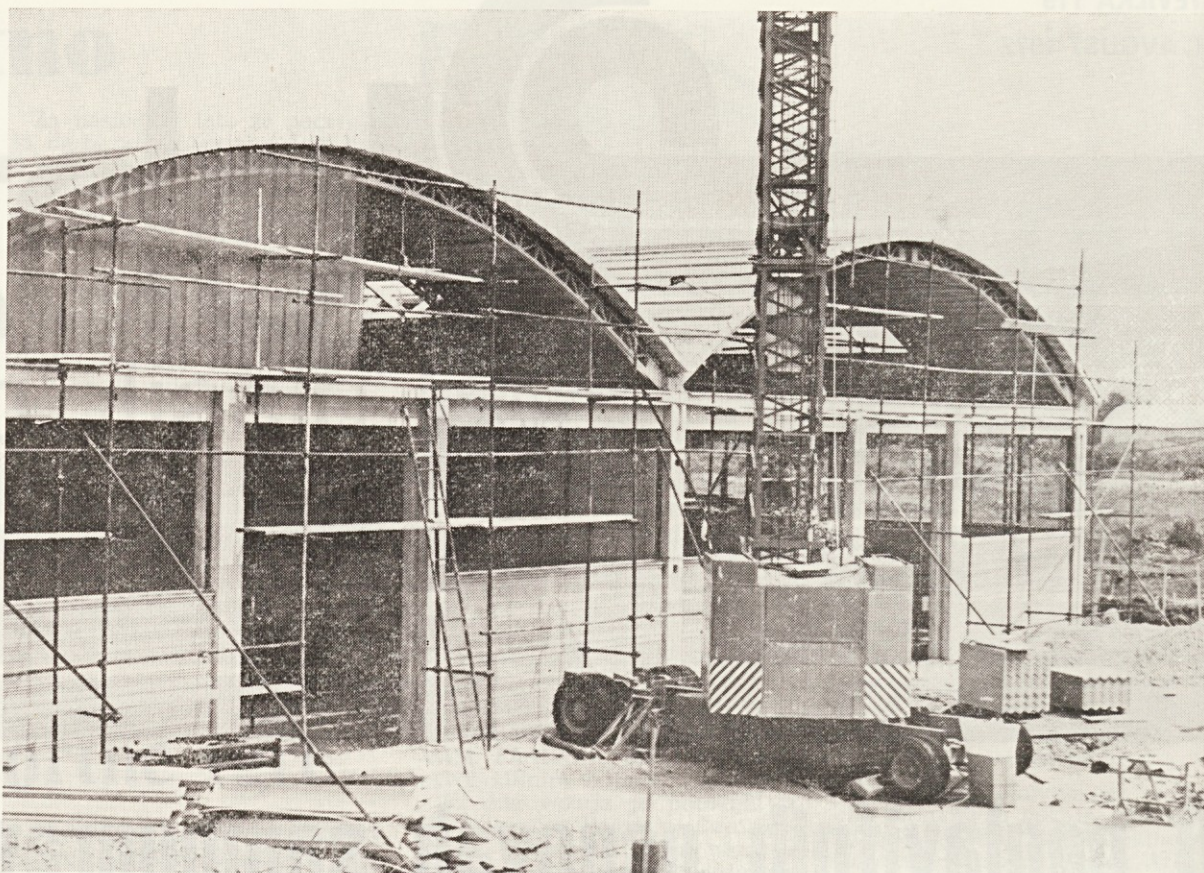
— poglobitve osnove za urejanje delovnih razmerij hkrati z določitvijo za delavce temeljne organizacije najznačilnejših delovnih obveznosti;

— obveščanje delavcev;

— osnove za urejanje družbeno-ekonomskih odnosov delavcev v temeljni organizaciji po določbah prejšnjega odstavka se določajo na naravo dejavnosti temeljne organizacije in iz nje izvirajočih značilnosti in posebnosti.

Iz doslej zapisanega je razvidno, da bo poslej samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji temeljni akt o osnovah za urejanje vseh odnosov, ki izvirajo iz združevanja dela in sredstev. Žal se vzporedno pojavljajo kot nerešena vprašanja: zakaj ponavljanje nekaterih določil kar v treh ali celo več aktih; do kod naj segajo osnove in kaj je podrobnejša obdelava teh osnov; zakaj zapisovati v ta sporazum zelo splošna določila, določila iz zakonov ali celo ustave in podobno.

Z. Zabukovec

Gradnja novih proizvodnih prostorov za tapetništvo v Podskrajniku

Nova organiziranost

SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI V NOvem SISTEMU EKONOMSKIH ODNOSOV S TUJINO

Zakoni o ekonomskem poslovanju s tujino, ki bodo stopili v veljavo 1. januarja prihodnje leto prinašajo veliko novosti na področju zunanjetrgovinskega prometa. Razlogov, da je do spremembe predpisov prišlo, je več. Dosedanji sistem ekonomskih odnosov s tujino ni uspel ustrezno zajeti vseh nosilcev za razreševanje vprašanj plačilne, trgovinske in zunanjetrgovinske finančne likvidnosti Jugoslavije. Dosedanji sistem je bil preveč distributivno usmerjen, tako da je breme vsega dela prepuščal zveznim upravnim organom.

Novi sistem bistveno drugače in na novo opredeljuje položaj, vlogo in odgovornost združenega dela in republik. Funkcijo o razdeljevanju ustvarjenih deviz s prodajo blaga ali storitev v tujino bo novi zakon nalagal samoupravnim interesnim skupnostim. Ustanovitev samoupravnih interesnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino je novost novega sistema. V njih organizacije združenega dela uveljavljajo in opravljajo svoje pravice in odgovornost v deviznem sistemu.

Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino ustanovljajo v vseh republikah in v obeh pokrajinah. V te samoupravne interesne skupnosti s sedežem na ozemlju republike se včlanjajo vse organizacije združenega dela, ki kakorkoli ustvarjajo devizna sredstva in ki ta devizna sredstva trošijo za potrebe svojega razvoja. Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino bo tudi v zveznem merilu. Člani te interesne skupnosti so republiške samoupravne interesne skupnosti, ki se včlanjajo prek delegatskega sistema v zvezno interesno skupnost. Samoupravne interesne skupnosti prevzemajo od fe-

deracije velike naloge in je predvsem od tega organa odvisno delovanje novega sistema.

Naj naštejemo samo nekatere naloge:

— Vzpodbujejo medsebojno dohodkovno povezovanje temeljnih organizacij po vertikali od proizvajalcev surovin, prek proizvajalcev polizdelkov do proizvajalcev končnih izdelkov in do izvoznih organizacij.

— Vsklajujejo plan priliva in odliva deviz ter plan kreditnih odnosov s tujino.

— Zagotavljajo uresničevanje skupne devizne politike in sprejetega načrta plačilne in devizne bilance republik in Jugoslavije.

— S samoupravnim sporazumom določajo način in postopek za opravljanje dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz.

— Določajo s samoupravnim sporazumom kriterije in postopek zadolževanja v tujini oziroma deviznega kreditiranja izvoza blaga.

Tako se z ustanovitvijo samoupravnih interesnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino v republikah in pokrajinah ter interesne skupnosti Jugoslavije prenaša na združeno delo vrsta dejavnosti, ki so jih do sedaj opravljali državni organi. Delo, ki ga sedaj opravlja komisija za razporejanje uvoza opreme preide v prihodnje na samoupravne interesne skupnosti, na samoupravno dogovarjanje članov v okviru te skupnosti. Tudi predpisi, ki sedaj omejujejo razpolaganje z devizami, na primer odlok o retencijski kvoti, odlok o deviznem delu amortizacije, odlok o globalni devizni kvoti, bo v prihodnje urejala skupnost republik in pokrajin na podlagi enotnih kriterijev, ki jih določa interesna skupnost Jugoslavije.

Novi sistem ekonomskih odnosov s tujino ne bo mogel v celoti zaživeti že letos, temveč bo leto prehodno in se bodo v njem samoupravne interesne skupnosti konstituirale. Na voljo je kratak čas, da opravimo vse priprave in vse tisto, kar je potrebno storiti, da bo sistem s 1. januarjem v celoti zaživel.

C. Komac

Uspehi in slabosti

DELOVNI NAČRTI SINDIKATA V TOVARNI POHIŠTVA CERKNICA

Čeprav smo že globoko v poletnih mesecih, ni odveč, če omenimo, kakšen je letošnji delovni načrt sindikata v Tovarni pohištva Cerknica:

— uresničevanje ustavnih določil in zakona o združenem delu;

— obravnavanje sindikalne liste in usklajevanje sporazumov z internimi akti;

— pregled uresničevanja določil samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke;

— oddih in preventivni oddih delavcev;

— analiza delovnih pogojev zaposlenih in predlogi za njihovo izboljšanje;

— vzpodbujevanje izumiteljstva, novatorstva in racionalizatorstva;

— analiza bolniškega staleža;

— ocena delegatskega sistema in njegovega delovanja;

— spremljanje izvajanja srednjeročnega plana gospodarjenja;

— sodelovanje z delavsko kontrolo;

— razvijanje samoupravnih odnosov v delovni organizaciji ter v drugih samoupravnih skupnostih;

— Dan žena in druge svečanosti v okviru temeljne organizacije.

Prestopili smo že v drugo polovico leta in lahko ugotavljamo, da je bilo delo sindikata v pre-

teklih mesecih kar zadovoljivo. Lahko bi bilo seveda boljše. Sindikalni poverjeniki še vedno ne opravljajo svojih nalog, ki so jim zaupane. Se vedno se premalo povezujejo s svojo sindikalno skupino. To pa je eden izmed bistvenih vzrokov, da še vedno ostajajo težave, ki jih mogoče ne bi bilo ali pa bi jih vsaj zmanjšali. Seveda ne smemo pozabiti, da je delo sindikalnega poverjenika težko. Toda če hočemo, da bi samoupravljanje resnično zaživelo in da bi bil sleherni delavec seznanjen z dogajanjem v organizaciji, je mogoča samo ta pot, to je samoupravljanje po delegatskem sistemu. Za ta sistem se morajo zavzemati vsi delavci, posebno pa sindikalni poverjeniki.

Naj na koncu še dodam, da so v naši delovni skupnosti še vedno ljudje, ki mislijo, da obsega delo sindikata ozimnico in izlete, to pa je tudi vzrok, da je sindikalno delo težavno.

Viko Znidaršič

EVIDENTIRANJE KANDIDATOV ZA VOLITVE V SKUPŠČINE DRUŽBENOPOLITIČNIH IN SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV V DELOVNIH ORGANIZACIJAH V PRIHODNJEM LETU.

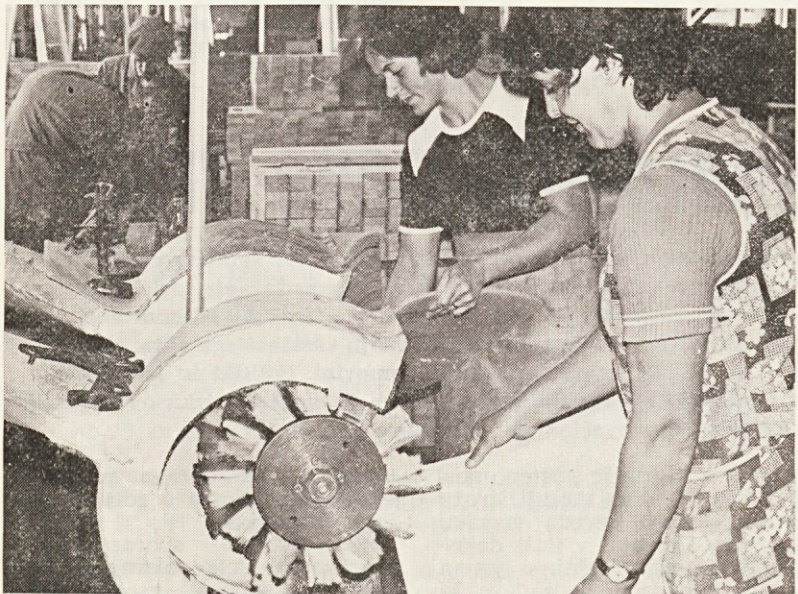
Priprave na volitve, ki so na vsaka štiri leta, potekajo tako, da vsi nosilci volilnih priprav spremljajo in evidentirajo tiste delovne ljudi in občane, ki so se s svojim delom v vsakdanjem življenju in delovanju uveljavili in pridobili družbeni ugled.

V Tovarni lesnih izdelkov Stari trg je komisija, sestavljena iz članov sindikata, Zveze socialistične mladine, Zveze komunistov, delegata skupščinskega zbora in predsednika zbora delavcev, pregledala in ugotovila vse možne kandidate, ki iz vrst delavcev, zaposlenih v naši temeljni

organizaciji, do sedaj še niso bili evidentirani.

Evidentiranje možnega kandidata pomeni ugotoviti, ali je posameznik primeren za to, da bo opravljal neko družbeno funkcijo. Pobudo za evidentiranje pa lahko da vsak posameznik v okviru temeljne organizacije, Krajevne skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in tako naprej. Skrb za prihodnjo krepitev delegatskega sistema obsega tudi spremljanje težav in pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri dose-
danjem delu.

M. Sepec

Delo pri krtačnem kolutu v TLI Stari trg

Predstavljamo proizvodni program JELKE

Nič ne bo odveč, če pri predstavitvi sedanjega programa proizvodnje posežemo nekoliko nazaj v obdobje, ki je pogojevalo sedanjo proizvodno usmerjenost JELKE. Pri tem nimamo namena poseči daleč nazaj, temveč le nekaj let, praktično v obdobje, ko se je integracijsko povezala s Slovenijalesom.

Po prvotni zasnovi ob integraciji s Slovenijalesom naj bi JELKA proizvajala delovne kabine in individualno opremo. Znano je, da so tržna nihanja na tem področju mnogo večja kot pri izdelkih široke potrošnje; zato so bila nihanja tudi v proizvodnji. V času recesij o investicijski porabi je bilo delavcem potrebno zagotoviti delo z dodatnimi naročili. Tako smo pričeli s proizvodnjo pohištva za široko potrošnjo. Največ smo proizvajali regale.

Razvoj ponudbe in povpraševanja pa je šel v smeri sestavljenih programov, k čemu so v mnogočem prispevali tudi materiali; na primer fein leim in podobno. Tak razvoj tržnih potreb je narekoval tudi JELKI novo usmeritev. Tako je bilo odločeno, da poleg delovnih kabinetov osvoji JELKA proizvodnjo komponentnega programa pod imenom TRIS. Program je bil izdelan v hrastovem furnirju in je na trgu zelo dobro sprejet. Inflacija pa je kmalu najedkala rentabilnost in program je bilo treba opustiti. Bili pa so tudi drugi vzroki.

Program delovnih kabinetov je bil — kot že omenjeno — bolj na prepihu. Različni pologi in davki so vnašali na to področje potrošnje več nemira in negotovosti in dogajalo se je, da je prodaja popolnoma zastala, pa spet prešla v nemogočo konjunkturo. Tako stanje je vnašalo negotovost v poslovne odločitve, zaradi tega smo se odločili, da proizvodnjo delovnih kabinetov opustimo.

Preidimo torej k predstavitvi sedanjega proizvodnega programa. Program REAL je sestavljenka, kjer k osnovnim elementom z dodajanjem vrat, predalov in steklenih vrat dobimo lahko poljuben sestav. Udeležba masivnih zaobljenih obrob na vratih in masivnih letev na stranicah mu daje izredno bogat videz. Visoka kvaliteta izdelava in kombinacija barv vinsko rdečega korpusa in svetle naravne fronte mu prijeten videz še poveča.

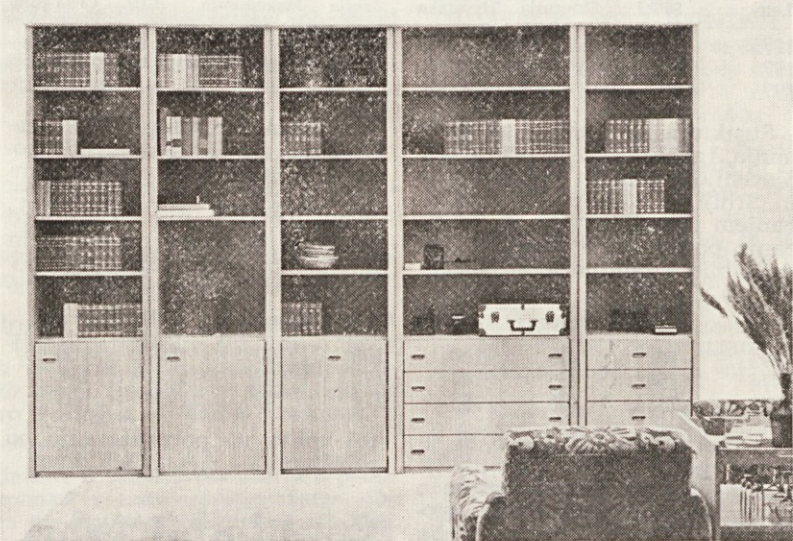
Z nizkimi elementi, barskim in disko vozičkom se uporabnost programa REAL občutno poveča; namenjen pa je izključno za opremljanje dnevnih sob.

Program TRIM je nadaljevanje programa VIS v novih barvah

in z nekaterimi novimi elementi. Vgrajeno ležišče s kvalitetnim mehanizmom odpira široke možnosti za opremljanje stanovanjskih prostorov, ki služijo več namenom. Spricho relativno majhnih stanovanjskih površin je nujno, da se dnevni bivalni prostor z vgrajenimi ležišči spreminja v spalnega. Zaradi tega smo se odločili za taka ležišča.

Tudi program TRIM je sestavljenka v izvedbi fronta temen hrast, korpus bela barva, vse v foliji. V uporabo folije so nas prisilile tehnološke razmere. Menimo pa, da bo uporaba folije postala nujnost, saj je znano, da je lesa vedno manj, cene plemenitih furnirjev pa postajajo že nevzdržne.

Poleg teh dveh programov, ki sta namenjena domačemu trgu, imamo še izvozni program glasbenih regalov in barov. Glasbene regale proizvajamo za izvoz v Ameriko, bare pa za skandinavske dežele. Oba proizvoda sta zelo iskana in jih toliko, kolikor bi jih lahko prodali, ne moremo izdelati.

Sestavljeni program REAL za dnevne sobe

Poleg pohištva proizvajamo še talne obloge in žagan les.

Razumljivo je, da v tako kratkem sestavku ni mogoče povedati vsega, vendar za skromen vpogled naj zadostuje.

T. Kebe

Iz proizvodnega programa Jelke — glasbeni regal

Mednarodni lesni sejem v Celovcu

Tudi letos je bil v avgustu tradicionalni lesni sejem v Celovcu. Sejem je razdeljen v dva dela — prikaz pohištvenih izdelkov ter prikaz strojne opreme in orodja. Posebnost sejmov v Avstriji je tudi sočasni prikaz in prodaja gospodinjske opreme in gospodinjskih pripomočkov.

Pri ogledu tistega dela sejma, na katerem je razstavljena stroj-

na oprema, je obiskovalec pod vtisom sejma v Hannoveru dokaj razočaran. Ta del sejma je — kot bi temu rekli »švaštarnica« — in je prirejen zgolj za manjše tovarne z značilno obrtniško proizvodnjo. Večji poudarek je pri prikazu strojne opreme za potrebe gospodarstva — od pogozdovanja do poseka, spravila in primarne predelave lesa. Res je, da so vse tovarnice in žage majhne in je temu prirejena tudi tehnologija, vendar vsa s ciljem, da čimbolj predela les kot dragoceeno surovino v čimbolj finalni izdelek. Tu so stroji za obdelavo okroglic in za obdelavo vej iglavcev za vrtno ograje in podobno, se pravi, da tudi tiste dele lesa, ki pri nas propadajo v gozdu, s pridom uporabno izkoristijo.

Pohištveni del, kjer je bila razstavljena tudi naša MOJCA, ni bil nekaj posebnega. Prikazan je bil standardni program pohištva za avstrijsko tržišče. Poudarek je na stilnem pohištvu in na kompletnih sobah, skoraj brez sestavljenih programov. Izjema pri tem so kuhinje — videli smo nekaj zelo posrečenih kombinacij les — plastika z zelo estetskim oblikovanjem in z zelo lepo površinsko obdelavo — in delno sedežno pohištvo ter v celoti oblazinjene postelje za program spalnic. V vsakem primeru je po-

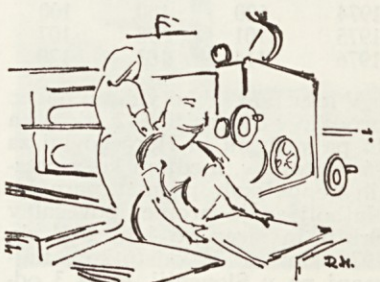
trebno vtise s tega sejma podrobneje doma analizirati in jih prilagoditi za naš proizvodno-prodajni program, še posebno, če upoštevamo, da je glavna prodaja našega pohištva na slovenskem trgu, ki pa ima verjetno podoben okus kot vse alpske dežele.

J. Mele

Novi prostori za našo tovarno masivnega pohištva

Pri analiziranju potreb po rekonstrukciji tovarne za proizvodnjo finalnih izdelkov je v Tovarni pohištva Martinjak prišlo do spoznanja, da bi delna dograditev novih prostorov sicer pomenila pridobitev prepotrebnih proizvodnih prostorov. Ta dograditev bi sicer rešila vprašanje prostora v tovarni, ne bi pa omogočala povečanega obsega proizvodnje.

Razmišljanja so rodila idejo o izgradnji nove tovarne, kjer bi bila mogoča uvedba sodobne — moderne tehnologije, ki bi pokrivala vse potrebe proizvodnje pohištva iz masivnega lesa na Brestu. To možnost oziroma idejo je narekovala finančna konstrukcija rekonstrukcije sedanje tovarne, saj bi z nekaj več stroškov lahko postavili novo tovarno s sodobno tehnologijo.

Pri tem pa se pojavlja vprašanje lokacije tovarne. Razmišljanja so, naj bi novo tovarno zgradili na področju Krajevne skupnosti Grahovo in sicer ali med Martinjakom in Marofom, ali pa nekje v okolici Grahovega. Ta zadeva je vredna razmisleka, posebno še, če se na tem področju poraja nova industrijska cona v občini.

V razmislek tudi vprašanje družbenopolitičnim skupnostim, kako v prihodnje razvijati industrijska in ostala središča v občini, da bi lažje reševali krajevna vprašanja, pa tudi vprašanja varstva okolja.

J. Mele

Proizvodna novost

NOVA DEJAVNOST V TOVARNI IVERNIH PLOŠČ

Septembra bo v organizacijskem okviru Tovarne ivernih plošč stekla poskusna proizvodnja elementov z zaobljenimi robovi. Postrojenje za to vrsto proizvodnje, s posebnim strojem za naknadno oblikovanje, tako imenovani postforming, je postavljeno v prostorih stare tovarne ivernih plošč.

Bistvo novega tehnološkega postopka je naslednje: ivernim ploščam, ki so predvidene za posamezne elemente, se s posebnim rezkarjem zaoblji robove. Plošče se nato oblepi s postforming laminati, torej z laminati, ki se dajo naknadno oblikovati. Poseben stroj namaže zaobljene robove z lepilom, segreje laminato, da se dajo lepo ukriviti in končno vse skupaj oblepi in obreže ter zaključi operacijo.

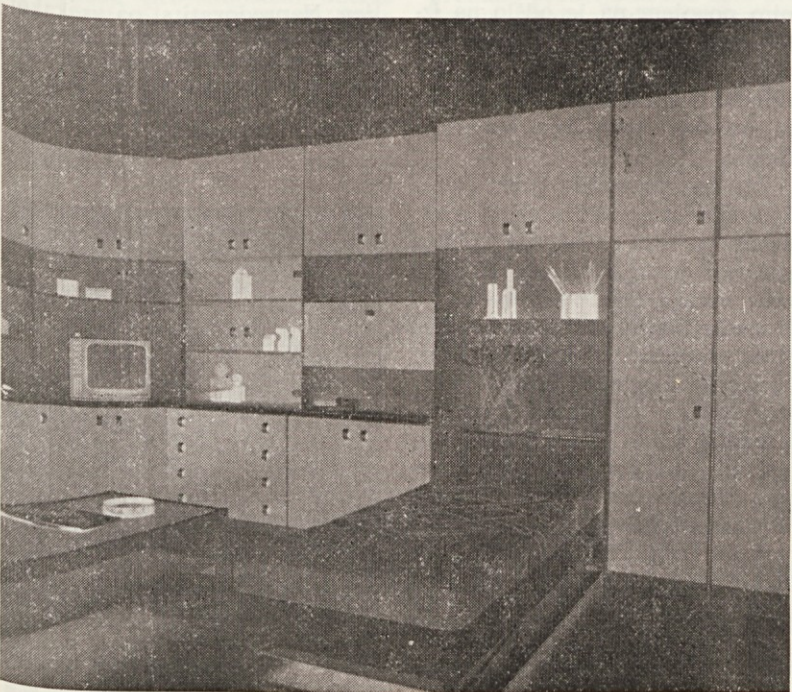
Postforming je za jugoslovanske razmere precejšnja novost, medtem ko ga na zahodu uporabljajo že nekaj časa. Namesto dosedanjih oglatih robov je pohištvo narejeno iz elementov z zaobljenimi robovi. Takšno pohi-

štvo deluje bolj estetsko in je mnogo prijetnejšega videza od tistega z oglatimi robovi. Ker so robovi v celoti prekriti (brez fug), je preprečeno vdiranje vode ter nabiranje prahu in umazanije.

Zaobljeni robovi so se pojavili najprej pri kuhinjskih delovnih ploščah, nato pa še pri celotnem kuhinjskem, kopalniškem in drugih vrstah pohištva. Izboljšava higienskih lastnosti je brez dvoma dobrodošla tudi na mnogih drugih področjih; na primer za ureditev trgovin, laboratorijske opreme in pri opremljenosti pisarniškem in šolskem pohištvu.

Prvi izdelki iz te proizvodnje so namenjeni za novo kuhinjo v Tovarni pohištva Stari trg. Ker pa so možnosti stroja precejšnje (različne dimenzije in radiji), je prav gotovo dosti zanimanja na trgu in prav zato je treba v tem smislu nujno organizirati del prodajne službe.

A. Kogej

Program TRIM iz Jelkine proizvodnje

Prodaja pohištva

Če hočemo govoriti o prodaji pohištva, moramo najprej vedeti, kateri so najpomembnejši dejavniki, ki pogojujejo povpraševanje po njem. V glavnem lahko rečemo, da so: narodni dohodek, potrošniški krediti, varčevanje, gibanje števila prebivalstva, sprejeti zakoni, novogradnje, zaposlenost delavcev v domovini in v tujini ter osebni prejemki delavcev. Vse to neposredno ali pa posredno vpliva na povpraševanje po pohištvi in obenem njegovo prodajo. To so splošni pogoji in če so le-ti ugodni, potem je za proizvajalca važno le, da izbere pravilne prodajne prijeme, da plasira na trg svoje izdelke in da jih trg sprejme.

Rad bi analiziral prodajo naše — Brestovega pohištva v zadnjih nekaj letih in povedal, kako se je gibal prodaja glede na najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na povpraševanje po njem. En sam podatek nam ne pove dovolj, zato je treba ugotoviti dinamiko gibanja posameznih kazalcev. Najprej pa bi rad povedal, kako vplivajo na prodajo posamezni dejavniki.

Narodni dohodek je najpomembnejši dejavnik, saj vpliva na proizvodnjo in potrošnjo pohištva vzporedno z razvojem splošne in osebne potrošnje. Po podatkih Zveznega zavoda za gospodarsko planiranje naj bi bila letna stopnja rasti narodnega dohodka od leta 1965 do 1985 7,5 odstotka, splošne potrošnje 5,5 odstotka in osebne potrošnje za 7 odstotkov. Vsaka rast narodnega dohodka in osebni dohodkov ustvarja večje možnosti za prodajo pohištva.

Na povpraševanje po pohištvi močno vplivajo tudi **osebni dohodki** in ostali osebni prejemki prebivalstva. Le-ti so v obdobju od leta 1967 do 1970 porasli za 49 odstotkov. Prav tako imajo važno vlogo **potrošniški krediti**; predvsem kreditna politika in obseg kreditov. Neto osebni dohodki vplivajo na hranilne vloge in s tem posredno na izvor sredstev poslovnih bank. Pomembno je tudi, kakšne obrestne mere dajejo na hranilne vloge prebivalstva, da si potem le-ti zagotovijo sredstva za kreditiranje.

Izgradnja novih stanovanj je prav tako pomemben dejavnik, saj povratno vpliva na proizvajalce pohištva, ker morajo prilagajati pohištvo razsežnostim novih stanovanj, pa tudi povpraševanja po pohištvi je več.

Prodaja po posameznih republikah:

v odstotkih

Leto	SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1974	100	55,60	21,22	14,69	2,58	5,91	
1975	100	53,56	22,35	16,38	2,71	5,00	
1976	100	49,36	22,86	19,08	2,79	4,98	1,94

Iz tabele vidimo, da prodaja narašča v vseh republikah, spreminja pa se struktura.

Če hočemo dobiti še boljšo sliko, pa lahko izračunamo indekse in dobimo naslednjo sliko:

Leto	SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1974	100	100	100	100	100	100	
1975	101	98	107	112	107	84	
1976	114	103	120	134	120	98	

V letu 1975 lahko vidimo padec prodaje v Sloveniji za 2 odstotka in pa v Bosni in Hercegovini za 16 odstotkov, medtem ko v ostalih republikah promet narašča. Najbolj se je promet povečal v Srbiji in sicer od leta 1974 do 1976 kar za 34 odstotkov, najmanj pa v Sloveniji, le za 3 odstotke. Delno si moramo tako povečanje tolmačiti s povečanjem cen, lahko pa tudi rečemo, da imamo Slovenijo zelo dobro obdelano, oziroma da v Sloveniji naše pohištvo prodajajo povsod, medtem ko v ostalih republikah nismo povsod prisotni. Zanimiv je tudi podatek, koliko prodajal s pohištvo je v posameznih republikah:

SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1087	45	266	528	104	112	32

Lani so naše pohištvo prodajali v približno 600 trgovinah. Prek lastnih prodajal pa se je prodaja gibal takole:

1974	19,43 %	od celotne prodaje
1975	20,15 %	od celotne prodaje
1976	19,42 %	od celotne prodaje

Prodaja v naših trgovinah se je v letih 1974 do 1976 povečala za 16 odstotkov, kar pa je utemeljeno, saj smo leta 1974 odprli trgovino v Zagrebu.

Poglejmo, kako so se gibal splošni pogoji, ki pogojujejo povpraševanje po pohištvi. Podatki so zajeti iz Statističnega godišnjaka za 1976, medtem ko zadnjih podatkov še ni moč dobiti, zato bo slika malce nejasna.

Narodni dohodek je v letih 1973—1975 narasel za 12 odstotkov, kar nam pokaže naslednja tabela:

Leto	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora	SFRJ
1973	100	100	100	100	100	100	100
1975	114	111	112	110	112	110	112

Po republikah je rast narodnega dohodka različna. Ugotovimo pa lahko, da je močna povezava med gibanjem prodaje pohištva in med gibanjem narodnega dohodka. Prodaja našega pohištva se je od leta 1973 do 1975 povečala za 98 odstotkov, kar pa si moramo razlagati tudi s tem, da smo se šele uveljavljali na domačem trgu, saj smo do takrat dosti naše proizvodnje izvažali. Zato ne moremo tako visokega odstotka pripisovati ugodnim pogojem, temveč tudi širjenju trga za naše proizvode.

Kako se je gibal stanovanjska izgradnja v zadnjih letih? V Jugoslaviji se je v letih od 1973 do 1975 povečala za 8 odstotkov in tako predvidevanja so tudi za prihodnje. Če pa pogledamo, kakšna je rast števila novih stanovanj po posameznih republikah, vidimo, da je največja v Sloveniji, kjer je od leta 1973 do 1975 narasla kar za 51 odstotkov, sledi pa ji Črna gora s 30 odstotki. V ostalih republikah pa je rast manjša. Po številu nedograjenih

stanovanj pa vidimo, da tako rast predvidevamo tudi še vnaprej, kar je zelo vzpodbudno za proizvajalce pohištva, saj nam zagotavlja prodajo naših proizvodov. Po podatkih iz Statističnega

godišnjaka je bila rast novozgrajenih stanovanj naslednja:

Leto	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora	SFRJ
1973	100	100	100	100	100	100	100
1974	131	101	111	87	109	102	108
1975	151	90	112	115	102	130	108

Povprečni osebni dohodki po republikah so bili naslednji:

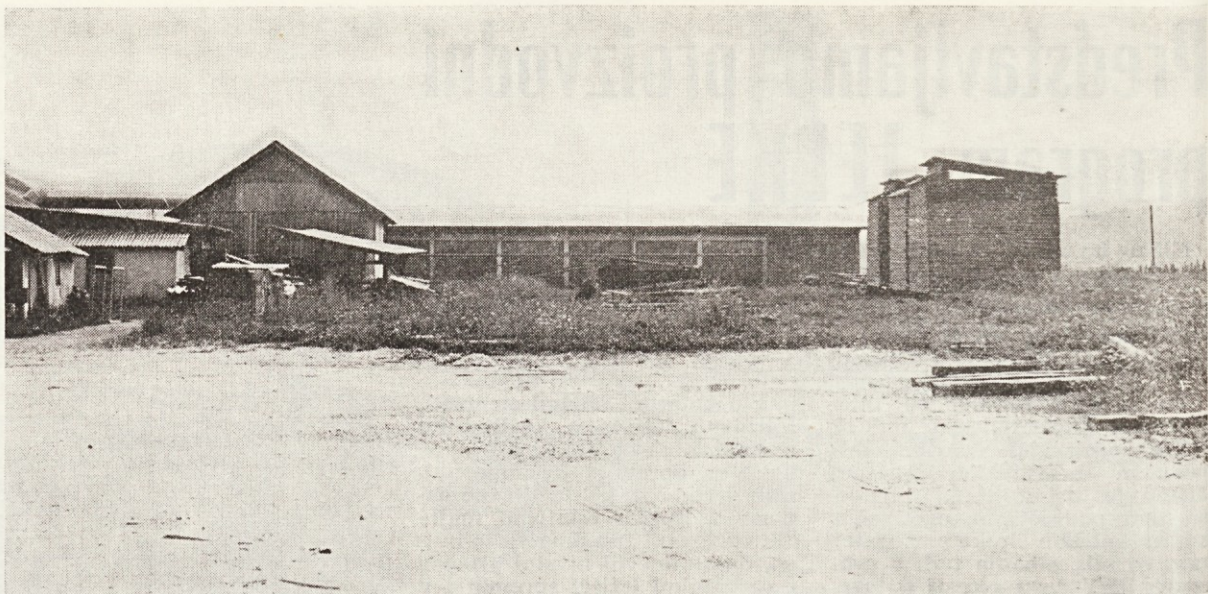
Leto	SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1973	100	116	107	94	85	96	87
1974	100	114	106	96	86	96	88
1975	100	115	106	95	86	95	88

Iz tabele vidimo, da so povprečni osebni dohodki najvišji v Sloveniji, najnižji pa v Makedoniji. Neto osebni dohodki pa posredno vplivajo na povpraševanje po pohištvi, zato bi si lahko ogledali, kako so se gibile hranilne vloge prebivalstva po republikah:

SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1087	45	266	528	104	112	32

vanje po pohištvi, zato bi si lahko ogledali, kako so se gibile hranilne vloge prebivalstva po republikah:

1974	19,43 %	od celotne prodaje
1975	20,15 %	od celotne prodaje
1976	19,42 %	od celotne prodaje

Prostor za predvideno novo proizvodno halo v TP Stari trg

Leto	SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1973	100	100	100	100	100	100	100
1974	129	130	128	129	125	130	128
1975	168	176	166	165	166	172	173

v Jugoslaviji v letu 1972 sklenjenih 186.156 zakonov, medtem ko je bilo lani to število 181.192. Seveda pa ima ta dejavnik zapozneli učinek na povpraševanje po pohištvi.

Kot vidimo iz gornjih podatkov, hranilne vloge zelo naraščajo v vseh republikah, kar povečuje kreditni potencial bank in s tem tudi večje kredite. Pohištvo pa je trajnejša dobrina in ga ljudje največ kupujejo na kredit. Če pogledamo, kakšna je bila struktura hranilnih vlog po republikah, pa dobimo naslednjo sliko:

Leto	SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1973	100	15,77	23,07	39,30	11,05	9,11	1,70
1974	100	15,90	23,02	39,43	10,77	9,19	1,70
1975	100	16,56	22,86	38,52	10,95	9,35	1,75

Struktura se v bistvu ne spreminja, rahel porast je pri deležu Slovenije, padec pa pri Hrvatski in Srbiji. V ozki povezavi z gibanjem hranilnih vlog pa je gibanje potrošniških kreditov. Leto je bilo v zadnjih letih naslednje:

Iz zgornje tabele vidimo, da je obseg potrošniških kreditov v zadnjih letih napravil ogromen skok, kar je pripisovati tudi ugodnim kreditnim pogojem. Velja pa ena stvar, zvezni ukrep lahko močno zmanjša obseg kreditov. Samo v ilustracijo podatek, kako je bilo s prodajo pohištva v letu 1974:

- za gotovino 30 %
- na potrošniško posojilo 65 %
- z virmanom in s čekom 5 %

Pred kratkim se je obvezni polog povečal za 10 odstotkov na 20 odstotkov in ta zvezni ukrep bo prav gotovo vplival na obseg potrošniških kreditov. Prav obvezni polog je eden izmed glavnih dejavnikov, ki močno vpliva na to, koliko se ljudje odločajo za

SFRJ	Slovenija	Hrvatska	Srbija	Makedonija	BiH	Črna gora
1087	45	266	528	104	112	32

kupovino na kredit. Le-ta se je v zadnjih letih gibal od 10 do 30 odstotkov. Drugi tak dejavnik pa je obrestna mera.

Gibanje zaposlenosti naših delavcev v tujini vse bolj vpliva na oblikovanje plačilno sposobnega povpraševanja po pohištvi. Vpliv se kaže ali prek povečanih hranilnih vlog prebivalstva ali pa na povečanju razpoložljivih finančnih sredstev prebivalstva.

Če na koncu pogledamo, kako se je gibal število novih zakonov, pa vidimo, da to število iz leta v leto pada. Tako je bilo

Naši ljudje

Tokrat vam predstavljamo dolgoletnega člana našega kolektiva **Janeza HRENA**. Janez izhaja iz številne in skromne obrtniško-kmečke družine. Da je živel skromno, dokazuje že samo število otrok v Hrenovi družini, saj je bil Janez deseti otrok. Pri enajstih letih je izgubil mater, ki jo je zelo pogrešal.

Leta 1962 se je zaposlil na Brestu, najprej kot delavec v proizvodnji v Tovarni ivernih plošč, po šestih mesecih pa je postal vodja skladiščne kartoteke v tej tovarni. Leta 1963 je prišel v Tovarno pohištva Cerknica h kontrolni službi. Delal je na vseh delovnih mestih v službi kontrole v tovarni. Sedaj je na delovnem mestu vhodne kontrole, to je pregle materialov.

Poznamo ga kot skromnega, tihega in poštrevnega sodelavca. Že vrsto let se izobražuje ob delu. Končal je večerno srednjo tehnično šolo, sedaj pa obiskuje visoko šolo za organizacijo dela v Kranju. Prizadevno deluje tudi v družbeno-političnih organizacijah. Seveda mu vzame veliko časa študij, pa vseeno deluje še v komiteju Zveze komunistov. Je tudi član gasilskega društva tovarne in delegat v kmetijsko-zemljiški skupnosti v skupščini občine Cerknica. Pogreša pa bolj vsakodnevno delo družbeno-političnih organizacij.

Težave ob razvoju Bresta je tudi sam občutil, čeprav ni bil eden izmed prvih Brestovcev. Tudi on je s samoodrekanjem gradil to, kar imamo sedaj in zato je Janez na tovarno ponosen. Z namenskimi varčevanji in kreditom, ki ga je dobil pri delovni skupnosti Bresta, si je zgradil hišo. Poročil se je 1970. leta in je oče enega otroka.

Na Brestu misli ostati še naprej. S svojim delom je zadovoljen. Napredovati si pa vsekakor želi, sicer ne bi vztrajno študiral. Težka mladost je za njim in Janez živi v upanju na boljši jutri, kar mu — tako skromnemu sodelavcu od srca želimo tudi mi.

M. Grbec

Sindikalni izlet

Osnovna organizacija sindikata v Tovarni lesnih izdelkov Stari trg je 26. junija skupaj z mladinsko organizacijo organizirala enodnevni izlet za svoje člane po Štajerski. Cena izleta za posameznika je bila 50 dinarjev, razliko v stroških pa je krila sindikalna organizacija. Kljub ugodnim pogojem pa je odšlo na izlet razmeroma malo članov. Vsi tisti pa, ki smo nanj odšli, ga imamo v lepem spominu, saj smo si ogledali velik kos štajerske dežele.

Pot nas je vodila prek Celja, kjer smo si ogledali Celjski grad, zatem pa smo se odpeljali v Rogaško Slatino, kjer smo si ogledali vrelce mineralne vode. Iz Rogaške Slatine nas je pot vodila prek Atomskih toplic v Ptuj, kjer smo si ogledali Ptujski grad, v katerem je stalna razstava predmetov od gotike pa do današnjih dni. Čez Velenje smo se v večernem času vrnil nazaj v domačo dolino in v prijetnem vzdušju zaključili izlet, z mislijo, da bi takšno izlete še organizirali.

Z njim je naša osnovna organizacija sindikata izpolnila tudi del svojega letnega programa. M. Znidaršič

Priloga: OBZORNİK ZA OBČANE

PREDSTAVLJAMO NAŠE KRAJEVNE SKUPNOSTI • PREDSTAVLJAMO NAŠE KRAJEVNE SKUPNOSTI • PREDSTAVLJA

Tokrat predstavljamo krajevno skupnost Begunje

Zunaj je lilo kot iz škafe, ko smo se znašli v upravnem prostoru Kmetijske zadruge v Begunjah, ki ga za svoje delo in sestanke uporablja tudi svet krajevne skupnosti Begunje (mimogrede: pravijo, da je najemnina tega prostora kar preveč zasoljena). Želeli smo predstaviti še eno krajevno skupnost v naši občini — Begunje, ki je dosegla pri svojem delu že kar precej uspehov, pestijo pa jih tudi številne težave.

Izmed vabljenih so v izčrpnem, prijetnem in domačem razgovoru sodelovali naslednji sogovorniki: Franc KRANJC, predsednik sveta krajevne skupnosti, Ludvik HREN, tajnik sveta KS, Janez OPEKA, sekretar osnovne organizacije ZK v krajevni skupnosti, Vinko ZALAR, predsednik krajevne konference SZDL, Rozalija ŠKRLJ, vodja delegacije KS za zbor krajevnih skupnosti pri skupščini občine ter Ivan OBLAK, predsednik odbora vaške skupnosti Selšček in član sveta KS.

Preden pa poskušamo iz izčrpnega razgovora izluščiti bistvene misli in stališča sogovornikov, naj kot običajno nanizamo nekaj najosnovnejših podatkov o tem predelu cerkniške občine.

Krajevna skupnost Begunje je ena izmed treh nerazvitih krajevnih skupnosti v občini. Njena površina znaša 5333 hektarov, kar je 11,1 odstotka celotne površine občine. Na območju krajevne skupnosti je 17 naselij in zaselkov s 1300 prebivalci, od tega je 310 kmečkega prebivalstva (23,9%).

Krajevna skupnost leži na severnem predelu občine — valovit gričevnat svet, imenovan Menišija ter zaključuje občinsko mejo proti občinam Logatec, Vrhnika in Ljubljana Vič-Rudnik.

Središče krajevne skupnosti je vas Begunje s 510 prebivalci, kjer je tudi za krajevno skupnost najpomembnejša gospodarska veja — lesna industrija. Nosilec dejavnosti Slovenijales — tovarna Jelka Begunje prispeva s svojo aktivnostjo 70% ustvarjenega narodnega dohodka v krajevni skupnosti. Družbeni sektor kmetijstva (KZ Cerknica) in delež gozdnega gospodarstva znašata 5%. Zasebni sektor (kmetijstvo — obrt) pa prispeva 25% k skupno ustvarjenemu narodnemu dohodku (leta 1975). V okviru občine znaša delež krajevne skupnosti le 5% narodnega dohodka.

Število zaposlenih predstavlja 30,8% vseh prebivalcev (na ravni občine 34,6%), kar je razmeroma malo. Prav gotovo je dana možnost še večje zaposlenosti ob projekcijah posameznih dejavnosti gospodarstva, predvsem v širšem prostoru občine.

RAZVOJ GOSPODARSTVA

— Pričakujemo, da se bo lesna industrija v tem planskem obdobju še hitreje razvijala zaradi precejšnjih vlaganj v razširitev dejavnosti.

— Kmetijska dejavnost se bo pospešeno razvijala v okviru krajevne skupnosti — TOZD sodelovanje s širšim vključevanjem kmetov kooperantov.

— Aktivnost gozdarstva na področju krajevne skupnosti bo usmerjena v pogozdovanje površin (1215 gojitvenih dni letno) in v izgradnjo gozdnih cest in gozdnih vlek (10 kilometrov traktorskih vlek in 1,5 novo zgrajenih gozdnih cest). Sredstva v višini 550.000 bo zagotovilo Gozdno gospodarstvo Postojna — TOZD Cerknica.

Toliko torej na kratko nekaj podatkov o sedanjosti podobi in o predvidenem razvoju te krajevne skupnosti v tem srednjeročnem obdobju. Poskusimo sedaj iz našega nevezanega razgovora izluščiti še nekatere sestavine, ki bodo še bolj osvetlile prej nanizanih nekaj podatkov.

— Čeprav je najbrž pri vas podobno kot v drugih krajevnih skupnostih, naj najprej povprašamo o delovanju delegatskega sistema; kako se je pri vas obnesel, ali se delegacije sestajajo, kakšna je njihova povezava z občani in kakšen je pretok informacij?

Delegacija za zbor krajevnih skupnosti pri skupščini občine se pred vsako sejo občinske skupščine redno sestaja. Udeležba je različna, povedati pa velja, da je predsednik sveta KS

skoraj vedno prisoten. Sicer pa je za sejo težko dobiti delegate, zlasti kmete, kadar imajo dosti dela na kmetijah. Na sestankih predelamo vse gradivo, pri čemer ugotovljamo, da ga je bilo zlasti na začetku preveč in da je težko razumljivo. To zlasti obremenjuje vodjo delegacije, saj ostali člani delegacije gradivo premalo preučijo in mu zato predelava gradiiva odvzame ogromno časa. (Vsi prisotni so menili, da moramo posebej poudariti, kako vodja delegacije tovarišica

Cesta proti Bezuljaku — tipična panorama iz okolice Begunj

Škrljeva izredno vestno in vzorno opravlja svojo funkcijo!)

Posebno pozornost posvetimo vprašljivim zadevam; le-te posebej pazljivo predelamo in se dogovorimo za skupno stališče.

Kakšnega posebnega stika delegacije z občani ni. Morda bi kazalo imeti odprte sestake delegacij in če bi šlo za zanimiva in življenjska vprašanja, bi občani nanje gotovo prišli. Sicer pa povratnih informacij (od delegatov nazaj k občanom) ni, čeprav je svet krajevne skupnosti redno informiran o vseh sklepih in stališčih s skupščinskih sej.

— Kako pa je z zbori občanov v krajevni in po vaških skupnostih?

Ti zbori so dokaj poredko. Kadar pa so, razpravljamo na njih predvsem o krajevnih, zlasti bistvenih komunalnih vprašanjih, kar je povsem razumljivo, saj so le-ta krajanom najbližja; pa tudi sicer so to najbolj pereče zadeve, saj je bila v preteklem obdobju komunalna ureditev odročnejših predelov v občini močno zapostavljena.

— In kako deluje splošna delegacija?

Po pravici povedano, z njo nimamo skoraj nikakršnega stika in pravzaprav ne vemo, kaj in kako dela. Vemo le, da so člani delegacije menda zadolženi za posamezna področja.

— Očitno se ogrevate za posebne delegacije?

Vsekakor. Vendar pa bi moralo biti tudi delovanje samoupravnih interesnih skupnosti bolj usklajeno.

Posebej velja poudariti, da je eden izmed poglavitnih vzrokov za pomanjkljivo delo delegacij premalo ustreznih kadrov. Še tistih delegatov, ki smo jih nekako le našli, nismo izobraževali in se zato razumljivo niso znašli ob številnih in raznolikih vprašanjih. Delegatski sistem pa nedvomno terja sistematično izobraževanje. Za delegate je bilo eno samo predavanje, pa še tisto nekvalitetno in strašno načelno.

— Ali so družbeno-politične organizacije spremljale delovanje delegatskega sistema in delo krajevne skupnosti?

Povedati velja, da je na tem področju ena sama osnovna organizacija Zveze komunistov —

skupaj z delovno organizacijo Jelka. To sicer nudi lepe možnosti za povezavo krajevne skupnosti in združenega dela in zato lahko tudi trdimo, da je Zveza komunistov spremljala delo krajevne skupnosti. Žal je opaziti, da je v osnovni organizaciji zelo malo članov izven Jelke, zlasti kmetov in bo treba takšno strukturo čimprej spremeniti in sprejeti nove člane, zlasti mlajše.

Sicer pa je srečati iste ljudi povsod: v organih družbenopolitičnih organizacij, krajevni skupnosti in v organih upravljanja, pa zato vsi poznamo iste probleme.

Delovanje krajevne konference Socialistične zveze je bilo v preteklih letih slabo, saj je bilo odvisno le od redkih posameznikov. O tem vprašanju je resno razpravljala osnovna organizacija ZK in pripravila predlog za nov odbor, ki je v zadnjem času dobro in učinkovito zastavljal svoje delo.

Sedanja organiziranost družbenopolitičnih organizacij je primerna glede na sedanjo situacijo. Posebej so se izkazali vaški pododbori SZDL, ki vsi po vrsti, zlasti pa v Podslivnici in Otavah, zelo dobro delujejo in se aktivno vključujejo v krajevna vprašanja.

— Mladina iz Begunj velja za zelo delavno. Ali ta ugotovitev drži?

Nedvomno. Vsi smo si edini (na razgovoru ni bilo žal vabljenega predstavnika mladine), da je mladina v preteklih letih delovala zelo uspešno, da pa v zadnjem času njen delovni zanos nekako upada. O vzrokih temu smo razpravljali tudi na osnovni organizaciji ZK, v kateri je več mladih in so tudi aktivni. Ugotovili smo, da je mladina pripravljena delati, zlasti v kulturi in športu, da je nosilec družabnega življenja v kraju in pomeni nekaj tudi v občini, da pa nima temeljnih pogojev za organiziranje svojih dejavnosti.

Prispevala je dosti prostovoljnega dela za izgradnjo prepotrebne doma, ki bi omogočal te in druge aktivnosti in vsepovsod, na vseh mogočih krajih iskala pomoči; pravzaprav je potrebnih le nekaj gmočnih sredstev za nabavo materiala, vse ostalo bi krajani, predvsem mladina, napravili s prostovoljnim delom.

Ker pa mladi ne čutijo pričakovane širše družbene podpore,

tudi njihova delovna zagnanost upada.

— Ali bi novi dom poživil dejavnost mladine, pa tudi sicer dejavnost v kraju samem?

Seveda. Premalo pa je pri nas ljudi, ki bi vso dejavnost povezovali in vodili. Povedati je treba, da je dovolj sposobnih ljudi, ki pa nočejo prevzeti funkcij in se vključevati v dejavnost kraja. To velja za večino prosvetnih delavcev, pa tudi za ostale Begunjčane, zaposlene izven Begunj.

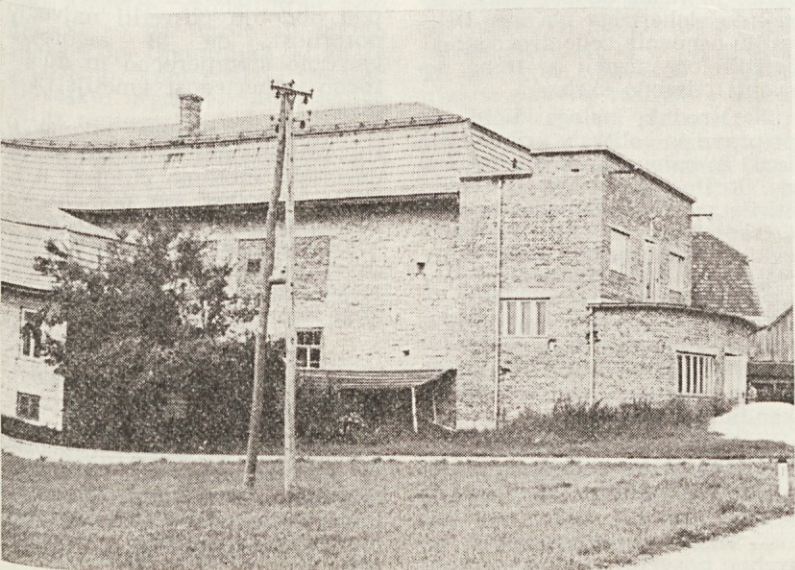

Nova transformatorska postaja v Begunjah

— Bi povedali, kaj je krajevna skupnost rešila v preteklih nekaj letih in v začetku sedanjega srednjeročnega obdobja?

Vsekakor je velik njen delež pri asfaltiranju ceste Begunje—Cerknica. Med drugim je najela tudi kredit, ki ga sedaj odplačuje skupščina občine Cerknica.

Vrsto let imamo veliko težav z elektrifikacijo. Že leta 1970 je bila z Elektro — Ljubljana sklenjena pogodba in dela na področju Begunje — Topol bi morala biti končana do leta 1974. Za sredstva smo poskrbeli s krajevnim samopriskom. Iz nerazumljivih vzrokov do realizacije ni prišlo. Na zahteve obča-

O domu v Begunjah je bilo dosti besed

nov so zatem posredovale skupščina občine in družbeno-politične organizacije. Sedaj kaže, da bo do realizacije vendarle prišlo, a je morala ob tem krajevna skupnost pristati, da bodo občani opravili zemeljska in še nekatera druga dela.

Posebej naj poudarimo, da takšne stvari vzbujajo pri krajanih veliko nejevoljo, pa je razumljivo, da je bil odziv ob zadnjem referendumu za samoprišpevek in ob drugih družbeno-političnih akcijah dosti slabši kot bi bil sicer.

S tem elektrifikacija še ne bo dokončana in ostaja še vnaprej v programu.

Naslednja zadeva je oskrba z vodo. Begunjski vodovod je premajhen in je zato projekt — zaleti Koželjski graben. Delno je

pa bo dokončno rešen v prihodnje, odvisno pač od finančnih sredstev.

Omeniti velja, da je ob zadnjem samoprišpevku za reševanje oskrbe z vodo ostal prikrajsan Topol, ker je zmanjkalo sredstev. Zato na zahtevo delegatov ni bil sprejet dokončni obračun gradbenega odbora, krajanji sami pa so s prostovoljnim delom, z lastnim materialom in sredstvi zadevo rešili.

Še enkrat poudarjamo, ta takšne zadeve kot so bile z elektriko in vodovodom, pa še s cestami, pri občanah vzbujajo samo nejevoljo. Že prevečkrat smo občanom na tem področju marsikaj obljubljali, potem pa ni bilo ničesar ali zelo malo storjenega. To nedvomno ovira družbeno-politično delo na tem področju.

publiške ceste Begunje—Selšček; v programu je asfaltiranje ceste Begunje—Bezuljak; do spomladi naj bi rešili vprašanje telefonov, pri čemer so največji problem odročne Otave; prihodnje leto bomo razširili pokopališče v Begunjah; problem postaja urbanizacija tega področja, zato moramo čimprej dokončno sprejeti zazidalni načrt in s tem v zvezi tudi pritisk »vikendašev«; rešiti je treba vprašanje vzdrževanja občinskih cest; slabo je razvita obrt, zato je dosti šušmarstva — tudi to bo potrebno rešiti; pa dokončno urediti in lokacijsko določiti smetišča; odpira se velik problem kanalizacije in čistilnih naprav zlasti v Begunjah; in še in še bi lahko naštevali, pa pri tem še marsikaj pozabili.

— Kako je s kmetijstvom in gozdarstvom na tem področju?

Kmetje se specializirajo, največ za živinorejo. Sicer pa kmetijska zadruga in Gozdo gospodstvo posvečata v svojih planih temu področju ustrezno pozornost in vsaj doslej ga uresničujejeta.

— Ste z oskrbo zadovoljni?

Še kar. Trgovski del oskrbe je zadovoljiv, čeprav je ob tem vprašljivo, ali sta v Begunjah potrebni dve trgovini. Posebej so občani zadovoljni z novo mesnico, ki je dobro oskrbljena in ima velik promet, saj jo obiskujejo tudi Cerkničani v precejšnjem številu.

Dosti slabše je z gostinstvom, saj v Begunjah sedaj nimamo niti enega samega gostinskega objekta; krajevna skupnost bo poskušala s tem v zvezi čimprej najti rešitev.

Bi radi povedali še kaj takšnega, česar nismo posebej povprašali?

Posebej bi radi poudarili, da so naši občani zelo pripravljeni

delati in sodelovati. To so že večkrat pokazali s prostovoljnim delom, z lastnimi sredstvi in materialom, pa tudi samoiniciativni so in so že marsikatero zadevo sami rešili. Zlasti velja v zvezi s tem izdvojiti vaše skupnosti Selšček, Bezuljak in Podslivnica.

Zatem bi radi pohvalili delavnost gasilcev, ki so dobro opremljeni, imajo žensko desetino in delajo tudi v mladino. Gasilska društva so tudi v Bezuljaku in Otavah.

Posebno mesto v našem kraju ima tudi sadjarsko-vrtnarsko društvo, ki prireja razstave, organizira ekskurzije in obiske raznih prireditelj, skrbi za oskrbo s sadikami ter s tem gradi in pogloblja pri ljudeh estetski občutek za urejeno okolje.

z občinskimi organi. Na številne naše vloge odgovorov sploh ni ali pa prihajajo z velikansko zakasnitvijo.

Razgovor je bil tako nekako končan; ostala pa so seveda še številna vprašanja in težave, s katerimi se otepajo in se bodo še otepali vaščani Begunj ter sosednjih vasi in zaselkov. Iz besed vseh sogovornikov pa je bilo jasno videti, da vedo, kaj hočejo in da so prepričani, da bodo to ob sodelovanju ostalih občanov tudi dosegli.

Žal nismo mogli zapisati vsega, kar je bilo povedanega v razgovoru, kakšne zadeve morda nismo čisto prav razumeli; a nekakšno celovitejšo podobo poglobitnih vprašanj te krajevine

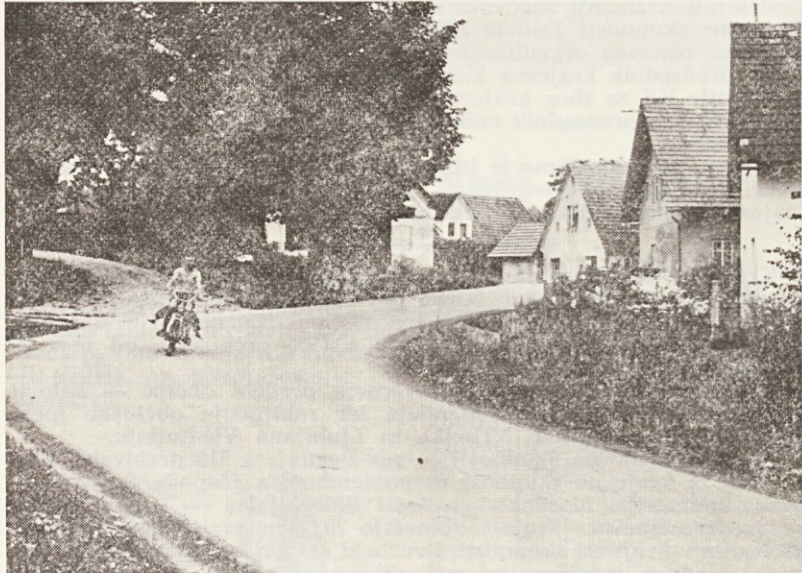

Vodni rezervoar nad Bezuljakom

projekt vodovoda Begunje—Bezuljak—Koželjek že realiziran in bo letos iz njega pritekla voda v Bezuljaku in Begunjah. Načrt

— Katere akcije ima krajevna skupnost še predvidene?

Naj na kratko nanizamo: prizadevamo si za asfaltiranje re-

Asfaltirana cesta v Selščku

Tudi Lovska družina lepo sodeluje s krajevno skupnostjo.

Za konec samo še to: želeli bi več razumevanja in sodelovanja

skupnosti smo — upajmo — le ustvarili.

Razgovor pripravila:
B. Levec in F. Sterle

Prihodnji razvoj trgovine

V srednjeročnem razvojnem programu imata temeljna organizacija Trgovina Rakek in delovna organizacija NANOS Postojna za obdobje 1977 do 1980 predvideno izgradnjo večjega trgovskega objekta, ki naj bi zadoščal potrebam potrošnikov celotnega območja naše občine.

Novi objekt naj bi bil bogato založen z industrijskim blagom, predvsem z izdelki trajnejše vrednosti. Poleg industrijskega dela prodajalne bosta tudi večja sodobnejša samopostrežna prodajalna ter restavracija.

Po izdelanem idejnem projektu bodo posamezni oddelki obsegali:

1. Samopostrežba, ki bo v spodnji etaži in bo imela okrog 800 kvadratnih metrov. V tem oddelku bodo prodajali osnovno prehrano in drobne gospodinjske potrebščine, kruh in pecivo, bosta pa še mesnica in delikatesa.

2. Industrijski del bo v drugi etaži (pritličje) in bo imel okrog

1400 kvadratnih metrov površine.

V tem oddelku bodo prodajali tekstilno blago, težko konfekcijo, kratko blago, pletenine, metražo, pohištvo, belo tehniko in akustiko, potrebščine za šport in rekreacijo, galenterijo in drugo industrijsko blago.

3. Restavracija s kuhinjo bo v gornji etaži s približno 200 pokritimi sedeži in z okrog 70 sedežev na odprti terasi stavbe.

Površina celotnega objekta (vseh treh etaž) bo okrog 2500 kvadratnih metrov.

Izgradnjo tega trgovskega objekta narekujejo nagli družbeni in gospodarski razvoj Cerknice oziroma celotne občine. Sedanja blagovnica v Cerknici ima skupaj le 292 kvadratnih metrov

prodajne površine in 150 kvadratnih metrov skladišč in ne daje več možnosti za zadovoljivo razstavljanje blaga in za dopolnjevanje z novimi vrstami blaga, ki jih doslej nismo prodajali.

Priprave za izgradnjo novega trgovskega objekta tečejo po sprejetem programu, tako da bo glavni projekt izdelan do 15. junija letos in s tem vsa dokumentacija, potrebna za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Z gradbenimi deli naj bi pričeli v drugi polovici letošnjega leta in jih predvidoma končali koncem prihodnjega leta oziroma v začetku leta 1979.

Po izgradnji novega trgovskega objekta bomo v sedanji blagovnici v Cerknici organizirali prodajo železnine in avtotrgovino.

Poleg izgradnje tega trgovskega objekta in reorganizacije celotne prodaje v Cerknici je v srednjeročnem programu predvidena tudi obnova trgovine, ob kateri bo tudi manjši gostinski lokal v Martinjaku.

Vzporedno z ureditvijo poslovnih prostorov bomo v novem trgovskem objektu pridobili še dve družinski stanovanji za delavce.

Program določa tudi dopolnitve in modernizacijo drugih manjših prodajaln.

Kolektiv TOZD Trgovina Rakek se skupaj z delovno organizacijo NANOS Postojna zaveda zelo odgovorne naloge, ki si jo je s tem razvojnim programom zastavil.

Posebno se zaveda, da samo izgradnja sodobnejših trgovskih objektov ne bo omogočila boljše oskrbe potrošnikov brez strokovnega kadra, ki bo sposoben te zahtevnejše objekte obvladovati. Zato je v srednjeročnem programu razvoja predvideno tudi izobraževanje ustreznih strokovnih kadrov — od prodajalcev do vodstvenih delavcev.

Po programu izobraževanja 16 naših delavcev ob delu obiskuje

poslovodsko šolo, 16 učencev pa se redno izobražuje za poklic prodajalca. Ostale zahtevnejše poklice pa bomo reševali oziroma zagotavljali skupaj z delovno organizacijo Nanos.

Vsa ta prizadevanja želita kolektiva TOZD Trgovina Rakek in

delovne organizacije Nanos v prihodnje povezovati s potrošniki oziroma s sveti potrošnikov v okviru krajevnih skupnosti, s katerimi želimo v okviru danih možnosti reševati skupna vprašanja — boljšo oskrbo vseh občanov. M. Vukičević

Vrsta zahtevanih nalog

NALOGE OBČINSKE KONFERENCE SZDL ZA LETO 1977

Smoter zastavljenih nalog je, utrditi takšno vlogo SZDL kot je opredeljena z ustavo in njenim statutom. To pomeni, da moramo zagotoviti družbenopolitične pogoje za samoupravno organiziranje delovnih ljudi in družbenopolitično aktivnost v okviru SZDL. Gre torej za naloge, s katerimi mora SZDL zagotoviti enoten akcijski nastop na idejnopolitičnih izhodiščih, opredeljenih v Zvezi komunistov.

Da bi svojo aktivnost usmerili v realizacijo sprejetih dokumentov — ustave, zakona o združenem delu, zakona o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti in drugih, je treba zlasti:

— Težiti moramo k temu, da prodre dejavnost frontno organizirane SZDL v krajevne konference in vaše odbore SZDL, torej do slehernega občana. Delovanju osnovnih celic družbenopolitičnih organizacij je treba posvetiti posebno skrb.

— Osrednja naloga SZDL so priprave na volitve v prihodnjem letu. Te naloge so zelo neposredne. Realno je potrebno oceniti štiriletno izkušnje pri delovanju delegatskega sistema, pospešiti evidentiranje možnih kandidatov, zagotoviti kontinuiteto dela, ustrezno sestavo delegacij in podobno. Pri tem je potrebno upoštevati dejanske kadrovske potrebe celotne občine, kar pomeni, da je potrebno evidentirati in kandidirati dolgoročno.

— Veliko in odgovorno delo nas čaka pri poglobljanju in utrjevanju ter analiziranju delegatskega sistema.

— Posebno pozornost je potrebno posvetiti vsebinskemu delovanju samoupravnih interesnih skupnosti v občini.

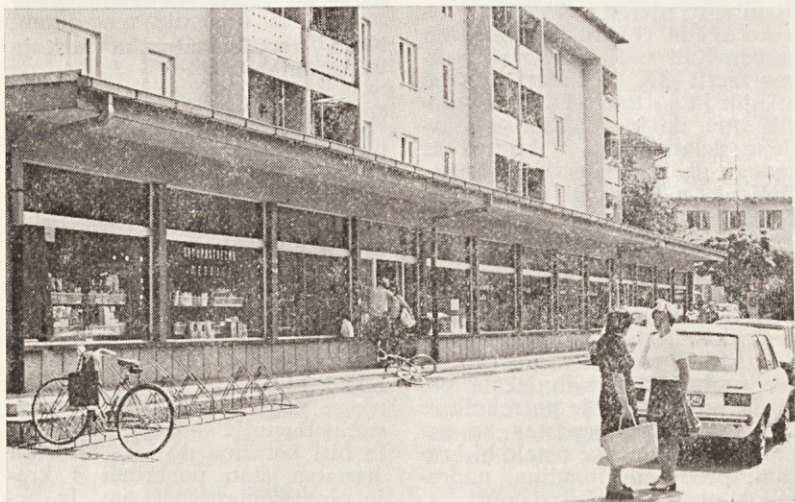
— Uresničevanje določil zakona o združenem delu in s tem v zvezi usklajevanje splošnih aktov v delovnih organizacijah in v interesnih skupnostih je ena osrednjih nalog frontno organiziranih socialističnih sil.

— Uresničevanju stališč 2. konference Zveze komunistov Slovenije o kmetijstvu moramo prav v tem obdobju posvetiti največjo pozornost, da bi zagotovili ustrezno srednjeročno in dolgoročno usmerjenost kmetijstva v občini.

— Določila novega zakona o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti moramo čimprej uveljaviti v praksi, kar pomeni, da se je potrebno takoj lotiti ažuriranja vseh ustreznih aktov in kadrovske ustrezne izpolnitve sestavo ljudskega odpora in družbene samozaščite.

— Izobraževanju in usposabljanju delegatov in občanov moramo posvetiti večjo pozornost. Predvsem je potrebno dati poudarka družbenopolitičnemu izobraževanju. Za doseg tega cilja je potrebno skupno z izvršnim svetom in z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami organizirati delavsko univerzo v naši občini.

Predsedstvo
Občinske konference SZDL

Sedanja blagovnica v Cerknici

Rešitev prostorske stiske

ZAČETEK REKONSTRUKCIJE V TOVARNI POHIŠTVA STARI TRG

V Tovarni pohištva Stari trg se pripravljamo na uresničevanje investicijskih vlaganj, ki jih vsebuje srednjeročni plan razvoja temeljne organizacije. S predvidenimi vlaganji je v prvi fazi mišljena rešitev prostorske stiske in nadomestitev iztrošene strojne opreme.

Sedanji strojni oddelek je v hali, ki je široka dvanajst metrov in predstavlja kot prostor ozko grlo v proizvodnji. Onemogoča tehnološke rešitve, ki bi skrajšale transportne poti in povečale propustnost oddelka. Tako je strojni oddelek praktično nepropusten za nekatere obdelovalne, ki jih zato prevažamo do predmontaže na različne načine, ki niso primerni za serijsko proizvodnjo.

Rešitev prostorske stiske je nakazana s preselitvijo strojnega oddelka v prostore montaže, za oddelek montaže pa bo zgrajena nova proizvodna hala s približno 2000 kvadratnimi metri površin. V strojnem oddelku pa bo vmesno skladišče polizdelkov, ki ga narekuje sedanji način pro-

izvodnje. S preselitvijo strojnega oddelka bo sproščeno tudi skladišče plošč, v katerem bo po novi tehnološki shemi skladišče repromateriala, ki je sedaj v skrajno neprimernih prostorih, posejanih praktično po vsej tovarni in celo izven nje.

Druge faze vlaganj predstavlja nakup nove oziroma nadomestitev iztrošene tehnološke opreme. Predvidevamo nakup možničarke, posebne krožne žage za kotni izrez, formatne krožne žage in baterijskega viličarja.

Sedanja možničarka je bila nabavljena leta 1970 in je ustrezala tedanjemu programu proizvodnje. Poleg iztrošenosti je z uvedbo novega programa (kuhinja BREST) obseg dela možničarke premajhen in predstavlja ozko grlo v strojnem oddelku. Za primer naj omenim, da je potrebno za določene elemente možničarke nastavljati tudi do petkrat. Pri novi možničarki pa bo tudi za zahtevne elemente potrebna samo enkratna nastavitve.

Pri strojni obdelavi stranic spodnjih elementov in visokih

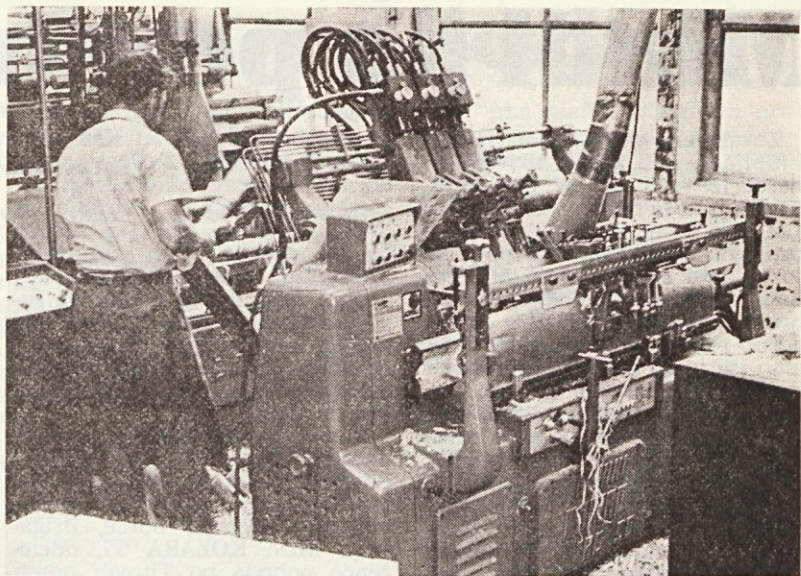
omar (kuhinja BREST), točneje, pri izrezu za podnožje in prednjo vezno letev se pojavljajo težave zaradi točnosti izreza, ustrezni rezil in same varnosti dela. S povečanjem deleža kuhinje BREST pa bo to predstavljalo tudi ozko grlo v strojnem oddelku. Z nabavo posebne krožne žage ne bomo skrajšali samo časa za izrez, ampak odpade tudi faza zaokrožitve podnožja oziroma prednje vezne letve. To ima dvojni pomen: skrajšanje proizvodnega časa in odpravo zastojev v oddelku montaže zaradi slabega prilaganja podnožja v izrez na stranici. Končno pa bodo izdelki pridobili v estetskem pogledu.

V sedanji tehnologiji imamo formatno krožno žago, ki je dotrajana in neuporabljiva za natančno delo. Z nabavo formatne krožne žage bomo rešili problem razreza manjših elementov in pa krojenje odpadkov v še koristne sestavne dele.

Za novo skladišče repromateriala in za transportiranje po tovarni bo nabavljen baterijski viličar manjše tonaže, ki bo občasno lahko nakladal tudi gotove izdelke v odpremi.

Vrednost naštetih investicijskih vlaganj je 17 milijonov dinarjev; od tega odpade na gradbeno delo okrog 15 milijonov in za tehnološko opremo okrog 2 milijona novih dinarjev.

B. Klešnik

NOVA STRUŽNICA IN BRUSILKA V TOVARNI POHIŠTVA MARTINJAK

V maju smo v Tovarni pohištva Martinjak dobili novo stružnico z brusilko za okrogle elemente Genini. To sta dva samostojna stroja, ki ju povezuje transportna veriga.

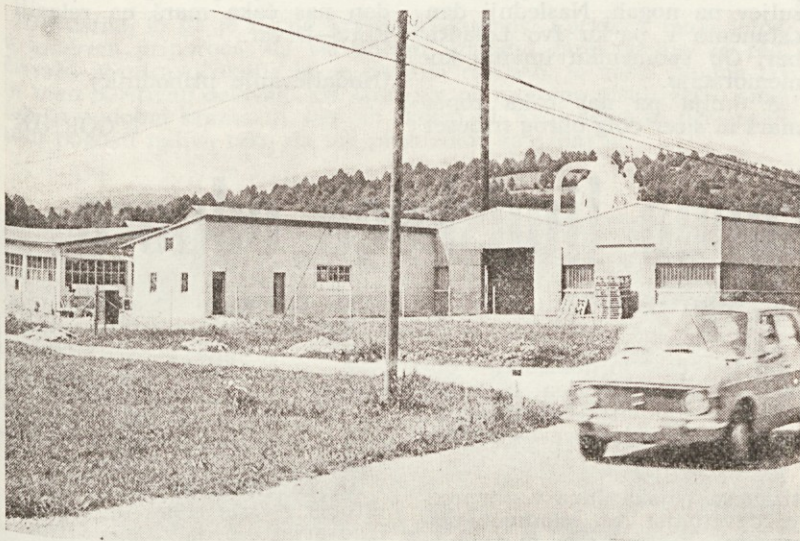
Prvi stroj je stružnica KAFIRO 90/AC; največja dolžina struženja je 900 milimetrov, največja debelina struženja pa 90 milimetrov.

Drugi stroj je brusilka LAR/90 z enakimi tehničnimi podatki. S strojem kot celoto smo zadovoljni, saj dela hitreje, kvalitetneje, predvsem pa smo odpravili

večne poškodbe rok delavk pri ročnem brušenju.

Trenutno stroj celo presega naše potrebe, vendar računamo, da bomo v kratkem času uredili ozka grla v površinski obdelavi in s tem tudi stroj bolj izkoristili. Naj ob tem dodamo še to, da imamo naročenih še nekaj novih strojev, za katere pa nam primanjkuje prostora. Zato si vsi delavci želijo, da bi vprašanje prostora kar najhitreje uredili, saj je sedanje stanje s stališča nemotnega in varnega dela neprimerno.

M. Kusič

Tovarna pohištva Stari Trg

Pomen fluorografiranja

Fluorografija je metoda posredne rentgenske fotografije. Sliko, ki pri tem nastane na filmu s prehodom rentgenskih žarkov skozi posamezne organe človeka, na primer skozi pljuča, snemamo s posebnim fotografskim aparatom. To metodo še vedno največ uporabljamo za množično slikanje pljuč delavcev v posameznih kolektivih in tudi vseh ostalih ljudi.

Zgodovina fluorografije: Že kmalu po tem, ko je Röntgen v decembru 1895. leta odkril posebne žarke x, so Italijani, za njimi pa tudi v Združenih državah Amerike, konstruirali aparat, ki so ga imenovali photo-fluoroscop. Uporabljali so ga za množično rentgensko slikanje človeških organov. Sestavljen je bil iz rentgenske cevi, zaslona in navadnega fotoaparata. Čas snemanja s tem aparatom je trajal eno do dve minuti!

Šele leta 1936 je Brazilac De Abren prvi začel z množično fluorografijo pljuč. Naslednjega leta pa je Nemec Holfelder prenesel izkušnje fluorografije v Nemčijo.

Med II. svetovno vojno so Američani množično »slikali« vojske. Šele po končani II. svetovni vojni so začeli to metodo uporabljati tudi ostali narodi. V Jugoslaviji jo najbolj množično uporabljamo v Sloveniji.

Nevarnosti fluorografije so x žarki, ki okvarjajo posebno občutljive celice telesa; še posebno

so nevarne spolnim celicam. Zato bi bila potrebna zaščita posameznih delov organizma, kar bi pa ves postopek otežilo. Kljub temu dobimo pri fluorografiji 2 do 10-krat manjšo dozo žarkov kot pri rentgenskem gledanju (diaskopiji), pa vendar 2 do 10-krat večjo dozo, kot pri snemanju na normalne filme v kasetah! Zaradi vsega tega ne priporočajo fluorografije nosečnicam v začetku nosečnosti.

Kljub vsemu temu je danes fluorografija sprejeta kot metoda izbora. Na ta način so pri fluorografskih akcijah, ki jih v Sloveniji redno izvajamo na štiri leta, odkrili že marsikatero pljučno tuberkulozo, ki bi sicer ostala neodkrita. Skupina strokovnjakov nato iz manjših slik, ki jih proicirajo na platno, odkrijejo vse, kar je sumljivega, še posebno danes, ko imamo filme 100 x 100 milimetrov. Prej je bilo to nekoliko težje, ker so bili filmi manjši.

V najnovejšem času se poskuša z elektronskim delovanjem pojačati delovanje na posebno izdelane ekrane. S tem bi se zmanjšal čas delovanja žarkov na organizem.

Ne glede na to je danes fluorografija pljuč najboljše metoda za zgodnje odkrivanje tuberkuloze pljuč, pa tudi za odkrivanje obolenj na drugih organih, za kar pa se tako množično še ne uporablja.

dr. A. Šmalc

Praznovanja so se pričela

Letošnje leto pomeni trideset let Bresta, njegovega dela, uspehov in premagovanja težav. To pomembno obletnico bomo proslavili z vrsto prireditev v oktobru. Vse te prireditve bodo poskušale obeležiti najpomembnejše odločitve in vsa ustvarjalna leta, v katerih je rasel Brest, kakršen je danes. Vsi sedanji in nekdanji Brestovci naj bi se ob vseh teh prireditvah spomnili težko prehojene poti, samoodrekanja in delčka svoje ustvarjalne osebnosti, ki so ga prispevali za razvoj in rast Bresta.

Praznovanja tega pomembnega jubileja so se že pričela. Da ne bi v oktobru, ki je rojstni mesec Bresta, ponagajalo muhasto jesensko vreme, je sindikalna organizacija že ob koncu avgusta organizirala srečanje vseh Brestovih delavcev. O programu ostalih prireditev bomo pisali v prihodnji številki, tokrat pa na kratko o skupnem srečanju delavcev vseh Brestovih temeljnih organizacij.

V okviru praznovanj tridesetletnice Bresta je konferenca sindikata pripravila srečanje Brestovih delavcev. V ta namen je ustanovila pripravljalni odbor, v katerem so bile zastopane vse temeljne organizacije.

Pripravljalni odbor ni imel lahke naloge, zato je z delom pričel zelo zgodaj. Treba je bilo določiti datum srečanja, organizirati prehrano, poskrbeti za pijačo, glasbo, prevoze, urediti prireditveni prostor, poskrbeti za strešno osebje in še kup drugih podrobnosti, brez katerih bi srečanje ne potekalo tako kot je treba.

Na prvem sestanku v začetku avgusta smo se dogovorili, da bo srečanje 27. avgusta pri gradu Snežnik. Razdelili smo si tudi naloge, ki smo jih do dneva prireditve v celoti izpeljali, tako da je bilo dan pred prireditvijo vse pripravljeno. Veliko skrbi smo imeli zaradi vremena; k sreči so bile nepotrebne.

Za ureditev prostora sta bili zadolženi Tovarna lesnih izdelkov in Tovarna pohištva Stari Trg. Dogovorjeno je bilo, da prireditve z delom že v ponedeljek, vendar so zaradi slabega vremena pričeli šele v četrtek. Zaradi pomanjkanja delavcev jim je na pomoč priskočila še Tovarna pohištva Cerknica. S skupnimi močmi so do roka izdelali plesni oder, kioske za razdeljevanje hrane in pijače ter napeljali elektriko. Material za izdelavo objektov je prispevala še Tovarna ivernih plošč.

Avtobusne prevoze je organizirala Tovarna pohištva Cerknica. Nabavo in razdeljevanje hrane je prevzel obrat družbene prehrane. Priznati jim je treba, da so vse skupaj vzorno izpeljali.

Posebej je treba poudariti pomol mladiške organizacije Bresta, ki je bila takoj pripravljena pomagati pri peki čevapčičev in ki je v celoti prevzela razdeljevanje pijače. Delo, ki so ga na dan prireditve opravili, je bilo ogromno in vredno vse pohvale, saj se je bilo treba sproti prilagajati nastalim situacijam. Prav tako pa je treba pohvaliti tudi ljudi, ki so pekli čevapčiče in jih razdeljevali, saj so delali pod velikim pritiskom lačne množice.

Sama prireditve se je pričela ob deseti dopoldne, vendar so najvnetejši pričeli prihajati že prej. Uvodni nagovor je prebral predsednik konference sindikata, kmalu potem pa so že prišli godci in pevci, pojavili pa so se tudi že prvi pivci in veselje se je pričelo. Toplo pozno poletno sonce, močno vino in dobra glas-

ba so kaj hitro nabrusili pete plesalcem. Le-ti so bili tako vneti, da jim na koncu tudi plesišče ni bilo več kos. Rezultat 1:0 za Brestovce in nekaj opraskanih. Žal pa je predvsem močno vino nekaterim odvzelo tudi ravnotežje in močno omehčalo noge. Nekaj jih je pod težo groznega soka, najbrž pa predvsem zaradi sonca tudi omagalo. Zanje velja izrek: »Najhrabrejši so padli«. Rezultat: nekaj tisoč : nekaj deset v korist Bresta. Bili so tudi taki, ki jim je sonce in vino stopilo tja, kjer imajo sicer bolj malo, le-te pa smo še pravočasno oddali v domačo nego.

Med prireditvijo je bilo tudi tekmovanje v vlečenju vrvi, ki pa je vzdržala, čeprav je trpela strašne muke. Poleg tega so bila še tekmovanja v malem nogometu in pa v streljanju z zračno puško. Rezultati žal niso znani. Če na koncu pregledam izide, lahko ugotovim, da smo se imeli zelo lepo, da pa so tisti, ki so za počutje in razpoloženje skrbeli, delali zelo zelo trdo. Pogovarjali smo se nekaj o tem, da bi bilo zelo lepo oddolžiti se tem ljudem z izletom ali pa jih povabiti na prijetno večerjo. Posebno velja to za osebje delavske restavracije, ki je pri vsaki podobni prireditvi prikrajšano, ker mora pač streči.

F. Mele

Iz Tovarne pohištva Cerknica — delo pri formatki

Mladi po poteh AVNOJ

Zbrali smo se v Domu JLA v Ljubljani. Bilo nas je okrog stodeset iz vseh krajev Slovenije. Štirinajst dni smo si delili tovarstvo, odvisni smo bili drug od drugega. Hodili smo po poti, ki jo je pred štiridesetimi leti prehodila slovenska delegacija na drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu. Kljub temu, da so bili pogoji, ki smo jih imeli na pohodu, mnogo boljši, saj jih sploh ni moč primerjati s tistimi iz leta 1943, smo poskušali dojeti pota naše revolucionarne zgodovine iz NOB, spoznavali smo nove kraje in ljudi. Istočasno pa je bila to šola samoupravljanja, krepitev bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, družbenopolitično usposabljanje mladih, še posebno na področju revolucionarnih tradicij, ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Z nami sta bili narodni heroj Albinca Hočevar-MALI, intendantka Tončka Vodnik, v Drvarju pa se nam je priključil še pravi »AVNOJ-ec« iz leta 1943, Janko Gregorič.

Odpeljali smo se proti Lokvam pri Črnomlju, ki so bile slavnostno prizorišče osrednje slovenske proslave ob letošnjem Dnevu borca. V bližini spomenika Staneta Rozmana je slavnostni prostor. Prihaja na stotine ljudi. Od vseh psovod; nekdanji borci, mladina, gostje. Iz oči vseh gleda ponos; posebno Belokranjci so ponosni, da so male Lokve v teh dneh deležne toliko pozornosti. Pa ne po naključju. Tam so se rojevali zametki naše oblasti, v plamenu upora so borci osvobajali ozemlje. Številnih borcev ni na svečanosti. Žrtvovale so svoja življenja. Toda, če bi videli stotine mladih v Lokvah, bi bili ponosni. »Narodu, ki ima takšno mladino, se ni treba ničesar bati,« je dejal tovariš Tito.

Po kulturnem programu je predsednik republiške konference mladine Ljubo Jasnič pozdravil udeležence pohoda AVNOJ '77. V imenu pokrovitelja, centralnega komiteja ZKS je pohodnikom zaželel srečno pot sekretarja predsedstva IK CK ZKS Franc Setinc. Poslovili smo se od Bele krajine.

Pred nami je še dolga pot; še isti dan smo namreč potovali

z avtobusom prek Karlovca, Gline, Bosanskega Novga, Prijedora do Mrakovice na Kozari. Na Kozari je svečano. Pričenja se druga izmena MDA KOZARA '77. Po slovesnosti in kulturnem programu — Kozaračko kolo kot simbol bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov, veriga mladih. Po nastopu skupine Bjelo dugme nas čaka počitek, ki nam je potreben, saj se naša pot še začne.

Naslednji dan, 4. julija je pred domom borcev videti na tisoče domačinov s Kozare in izpod Kozare, mladino, rezervne vojaške starešine, heroje, borce, brigadirje MDA KOZARA '77, udeležence pohoda po Titovih poteh revolucije... Ne da se opisati tega dneva na Kozari; spomini na Kozaračko epopejo, svečanost, vzkliki in pozdravi našemu tovarišu Titu in na koncu nepregledna veriga pisanih množic, ki so strnile v Kozaračkom kolu. Kozaro smo došli. Videli smo na tisoče vklesanih imen žrtev, ki so s prelito krvjo branili košček domače zemlje in s ponosom, da smo potomci takega naroda, je iz naših ust slišati: Oj Kozaro, joj, oj, Kozaro...

Na Kozari se nam je priključilo še 19 brigadirjev iz drugih republik in pokrajin. Z avtobusi se odpeljemo proti Jajcu. To majhno bosansko mesto, ki ga krasijo mogočni slapovi reke Vrbas, je odigralo pomembno vlogo z zgodovini naše domovine. Ta dan smo imeli še nekaj aktivnosti, potem pa spanje. Poskušamo biti tudi aktivni, zato smo ustanovili partijski in mladinski aktiv, imamo radijsko postajo, foto amaterje in uredništvo biltena, ki ravno to noč pripravlja številko biltena.

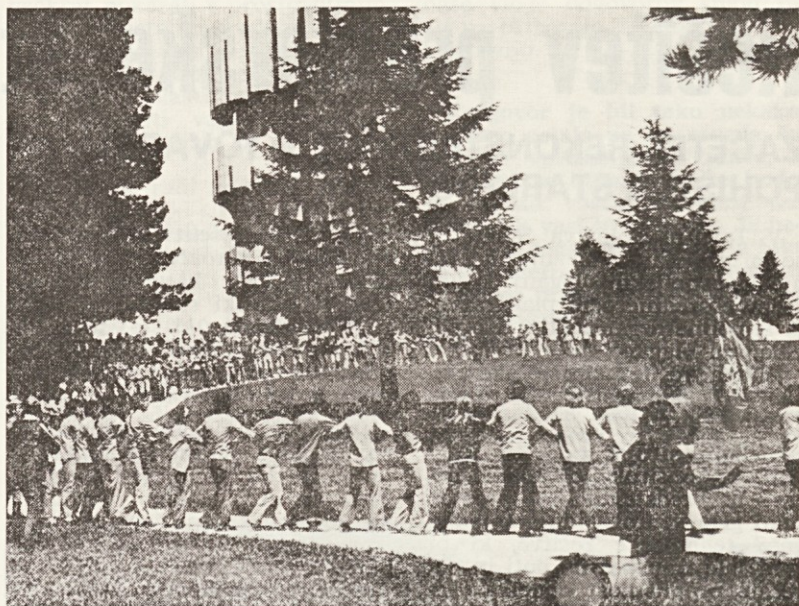
Naslednji dan si ogledamo muzej II. zasedanja AVNOJ-a in mestece Jajce.

Po kosilu se z avtobusi odpeljemo v 69 kilometrov oddaljeni Kupreš. Ob spomeniku imamo komemoracijo; pozdravimo nas domačini, nato pa že odhitimo proti Livnu. To je mestece, razmeščeno po strmih pobočjih in ima orientalsko podobo. V sklopu nad mestom so ostanki stare turške trdnjave. Tam izvira reka, ki se pod mestom izgublja

v širnem Livanskem polju. Onstran polja so grebeni Dinarskega pogorja, za njimi pa morje. Livno, industrijsko mesto z okrog 8.000 prebivalci. 1942. leta so tu formirali bataljon Vojin Živojević, ki je deloval v Livanskem območju. Novembra 1943. leta je bilo Livno gostitelj slovenskih delegatov, ki so bili namenjeni na II. zasedanje AVNOJ. Imamo komemoracijo ob spomeniku padlih borcev, nas pa je pozdravil predsednik občinske organizacije borcev. Zvečer imamo ples z domačini. Toda zaspati bo treba, jutri nas čaka prvi marš.

6. julija vstanemo že ob štirih. Po zajtrku prvič gremo na štiridesetkilometrski marš. To so bili prvi koraki po hercegovskem krasu. Hodimo po petdeset minut in deset minut počivamo. Počitki pa so vedno daljši zaradi prvih žuljev pohodnikov. Nekaj humoristov dviga moralo. Hodimo ob cesti, največkrat pa po cesti. Po tridesetih kilometrih jih nekaj zaradi žuljev in utrujenosti ne more naprej, tako da smo bili primorani poklicati avtomobil iz spremstva. Ostali vztrajamo.

Po dolgem času ob cesti napis Glamoč. Povrnejo se moči in skozi mesto zadoni pesem »Slovenci kremeniti«. Pot nadaljujemo v kilometre oddaljeno Busijo, kjer se ustavimo ob mlinu, v katerem se je zadrževal tovariš Tito nekaj več kot mesec dni. Tam sta bili seji CK KPJ 21. avgusta in 8. septembra 1942. leta. Predstav-

nih borčevske organizacije tudi ne pozabi povedati, da se je tam rodila titovka.

Nadaljujemo pohod v Radosljo. Imamo komemoracijo ob partizanskem grobišču in zopet pet kilometrov marša do parka Ivo Lola-Ribar. V njem postavimo tabor. Naporen marš je bil za nami. Premagali smo sami sebe, dokazali smo, da zmoremo tudi kaj več, če hočemo. Doktor ima ta in naslednji dan polne roke dela. Nekateri brigadirji imajo po sedem, osem, celo po devet žuljev na nogah. Naslednji dan stanemo v parku Ivo Lola-Ribar. Ob spomeniku imamo komemoracijo.

8. julija pa nas čaka zopet marš in sicer dolg okrog trideset

kilometrov na relaciji Glavoč—Rore. Počasi nabiramo kilometre. Razbeljeno hercegovsko kamenje pa zopet obuje žulje. Pri tem se pokaže prava sloga. Onemogle brigadirje nosimo na hrbtih in na nosilih. Ker onemogli brigadirji narekujejo tempo marša, se brigada premika počasi. Toda tudi v Rore smo pripeli s pesmijo »Hej brigade«. V mraku imamo komemoracijo ob spomeniku in pa kulturni program na radiu. Po programu imamo zaslužno spanje, kajti naslednji dan nas čaka marš na relaciji Rore—Drvar.

(Nadaljevanje prihodnjič)

I. GORNIK

Krepitev splošnega ljudskega odpora

VSE VEČJA VLOGA MLADINEV — PROSTOVOLJCEV V TERITORIALNI OBRAMBI

Ustava tudi mladim narekuje kot najvišjo čast in dolžnost — obrambo domovine. Stari pregovor pravi: »Kdor nekaj zna, ta lahko nekaj napravi«. Tega se zavedamo tudi v mladinski organizaciji. Letos se že tretjič pripravlja usposabljanje za mladince — prostovoljce v teritorialni obrambi.

Na usposabljanju bodo mladinci, ki so se letos odločili, da vstopijo v enote teritorialne obrambe kot sestavnega dela našega splošnega ljudskega odpora. Vse to se sicer sliši lepo. Mladi, usposabljanje, odločeni, da branijo domovino. Res vse to drži, vendar pa nastopajo tudi pri tem težave.

Prva težava je že pri kadrovanju. Največkrat je vzrok slaba obveščenost mladih. Za to nosijo krivdo predvsem osnovne organizacije mladih ter komisije za ljudski odpor in družbeno samozaščito pri le-teh. Prav osnovne organizacije bi morale s široko akcijo pridobivati mlade v enote teritorialne obrambe. Na drugi strani pa je odpovedala koordinacija s socialistično zvezo. V prihodnje si moramo prizadevati, da bomo dosegli celovito povezavo med družbenopolitičnimi organizacijami pri kadrovanju mladincev-prostovoljcev v enote teritorialne obrambe.

O pomenu in nalogah pa so bili zelo slabo obveščeni tudi starši. Zavedajmo se, da imajo ravno starši največkrat zadnjo besedo. Nepoznavanje razmer in nalog, ki jih imajo mladinci-prostovoljci, je bilo krivo, da so tudi starši mnogokrat nasprotovali vpisu sinov in hčera v vrste teritorialne obrambe. Mnogoraje so videli, da se vpišejo v enote civilne zaščite kot pa v enote teritorialne obrambe.

A kaj bi sedaj gledali nazaj v preteklost, ko pa je pred nami tisti del, ki ga mnogi težko pričakujejo. Pred nami je usposabljanje.

Marsikdo izmed mladincev je prvič oblekel sivozeleno uniformo, ko se je podal na zbornostno mesto. Mati ga je še zadnjič — kot znajo le mame, pospremila in verjetno so mnogim oči zalile solze. Tako mlad je še, pa gre že v vojsko. Tako mlad, pa bo že nosil orožje. Vendar pa moramo ob vsem tem vedeti, da je par-

tizanska vojska štela v povprečju devetnajst let. Mladinec vzame slovo težkega srca in se poda na zbornostno mesto. Tam vse vrvi. Mladi vse občine se zbero. Skupaj bodo preživeli nekaj dni, navezovali poznanstva, postali bodo dobri tovariši.

S prihodom na teren se prične resno delo. Mladinke in mladinci se uče postavljati šotore in živeti v naravi. Vsak dobi svoje orožje in sedaj so že prava obojena vojska. Uče se streljati. Tarče sprva dolgo vzdrže, saj le malokdo zadane. Vse bliže je konec usposabljanja, boljši so rezultati. Mladinci postanejo dobri strelci. Vedo, da le vaja napravi človeka. Po napornem delu se prileže dobra jed. Zanj po-skrbi kuhar, ki pripravlja specialitete v svojem »kazanu«. Tako gre dan za dnem. Noč za nočjo. Predavanja, streljanje, napad na bunker, straža, po vsem tem pa obilna hrana. In tako se po koncu usposabljanja mladi težkega srca vrnejo domov, saj so skupaj preživeli nekaj težkih, a tudi lepih dni. Polni vtisov se vrnejo domov.

Po končanem usposabljanju postanejo mladi bolj izkušeni, še bolj trdno odločeni, da branijo svojo domovino. Vedo, da jim tovariš Tito zaupa. Ponosni so na to. Tako je po vsej Jugoslaviji, tako je tudi pri nas.

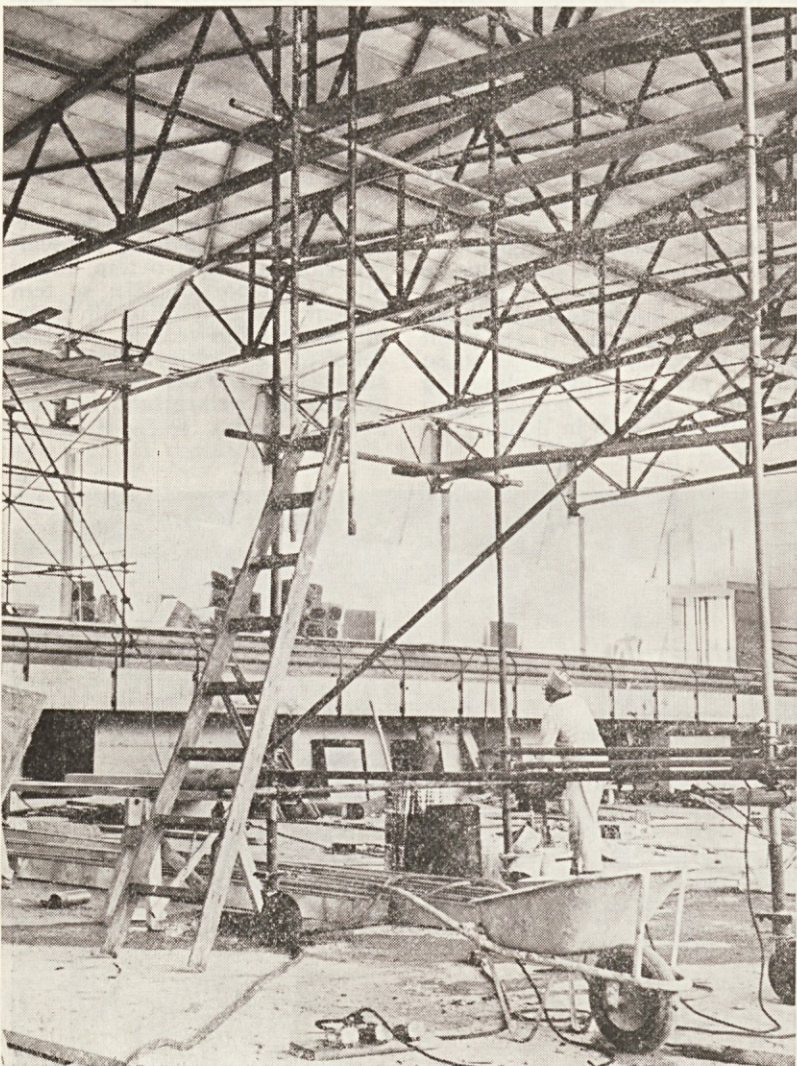
Draga mladinka, mladinec!

Ali še razmišljaš, da tudi ti vstopiš v vrste te mlade vojske? Izgovarjaš se, da ti pogoji niso jasni? No, nič lažjega. Prvi in osnovni pogoj so tvoja leta. Mladinke morajo biti stare devetnajst, mladinci pa sedemnajst let. Seveda za mladince velja, da niso vojni obvezniki. Vse ostalo je zelo preprosto.

Izpolniš prijavnico, ki jo dobiš pri predsedniku osnovne organizacije in jo njemu izpolnjeno tudi vrneš. Po tem boš dobil poziv za dvig opreme. V tem si že napol teritorialec, mladinec-prostovoljec. Vse ostalo bo na terenu tako kot je opisano v zgornjih vrsticah. Ne razmišljaj več! Bolje je, da si usposobljen, lažje ti bo, saj boš tako tudi več lahko prispeval k obrambi domovine.

Omenimo naj še, da sta v naši občini občinski štab za teritorialno obrambo in občinski komite Zveze socialistične mladine organizirala usposabljanje mladincev-prostovoljcev v enotah teritorialne obrambe od 24. do 28. avgusta.

B. Urbar

Notranja dela v novi telovadnici

Novo šolsko leto se je pričelo. Zadnja (?) generacija prihodnjih Brestovih tehnikov

Pri preteklem usihanju jezera so bili reševalci ribjega življa močno presenečeni. Prvič, odkar pomnijo najstarejši prebivalci ob jezeru, so se zdrstili krapi in dali jezeru po grobih ocenah čez milijon zaroda. V Rešetu je bil zarod velik že do pet centimetrov, v Vodonosu pa nekoliko manjši, vendar pa ga je bilo zelo dosti. Torej se je tudi ta ribja zvrst prilagodila novim razmeram Cerkniškega jezera.

Obvestilo, ki ga je izdala krajevna skupnost Cerknica maja letos, v katerem priporoča, da vsi občani vzamejo zares akcijo za red, čistočo in zdravo okolje in se po njej ravna, je našlo plodna tla in tako pozitivno delovalo, da skorajda ne moremo pisati več o smeteh in podobni kramariji, ker jih skoraj ni. Svoj delež so prispevali tudi pogosti nalivi, tako da teh problemov za sedaj ni.

»POSLEDNJI MOHIKANEK« NA JEZERU

Leta in leta nazaj so morali lastniki gozdov v Javornikih nad Skadulco prevažati les, povezan v splav, do Rešeta. To je bilo težko in sila naporno delo, ker so vozili večinoma v zimskem času, ko je bila jezerska voda ravnó dovolj visoka za takšno spravilo. Zadnja leta jim gre na roke Gozdno gospodarstvo, ki daje starim in novim cestam vse več poudarka. Tako je nova gozdna pot od Urške pri Goričici proti Skadulci omogočila, da je spravilo lesa lažje in hitrejše. Verjetno ni rečeno preveč, da sta Jože Škof, sicer delavec Tovarne pohištva Cerknica in njegov sosed, oba iz Dolenje vasi, zadnja splavarja na Cerkniškem jezeru.

Š. Bogovčič

»Ponikalnica« na Peščenku

Zadružni dom v Žilcah

Pred nadavnim so se pričele priprave za izgradnjo zadružnega doma v Žilcah, saj so že zakoličili prostor, kjer bo stal. Če bo vreme ugodno, bo zadružni dom letos že pod streho.

Akcijo za izgradnjo zadružnega doma v Žilcah so sprožili že takoj po vojni. Temelje so že izkopali, vendar se je gradnja ustavila zaradi pomanjkanja sredstev, pa tudi zaradi osredotočenja gospodarskih aktivnosti na Cajnarje in njihovo okolico. Za potrebe kmetijske zadruge sedaj služijo spodnji prostori v stavbi, kjer je trgovina; vendar so le-ti premajhni.

Na zborih občanov pred štirimi leti sta se izoblikovala dva predloga za pridobitev zadružnega doma. Prvi je bil, da bi stavbo, kjer je trgovina, popravili, drugi pa, da bi zgradili nov dom. Odločili so se za gradnjo novega doma. Ta ideja pa je bila zasnovana takrat brez denarnega kritja. Da bi se ideja o izgradnji zadružnega doma uresničila, je bila potrebna širša akcija.

Kmetijska zadruga je sklicala krajeane Žilc in predstavnike interesnih skupnosti, ki so zainteresirani za gradnjo objekta. Sklicali pa bodo še predstavnike delovnih organizacij Bresta, Jelke in Kovinoplastike. Finančna sredstva za izgradnjo do prve faze so zagotovljena s kreditom in z lastnimi sredstvi Kmetijske zadruge (200 milijonov starih dinarjev). Ostali del sredstev bodo zagotovili tisti, ki so zainteresirani, da zasedejo zgornje prostore. Pridobitev sredstev in uporabo prostorov bo urejal samoupravni sporazum o sofinanciranju in souporabi prostorov. Gornje prostore naj bi uporabljale samoupravne interesne skupnosti (izobraževalna, temeljna telesnokulturna skupnost, skupnost otroškega varstva in zdravstvena skupnost).

Idejni načrt so že začeli resno delati lani. Narejen je bil načrt zgradbe in razporeditve prostorov za različne namene oziroma za uporabnike. Stavba bo imela naslednje prostore:

- dvorana za sestanke ter za kulturne in zabavne prireditve. Pregrajena bo s premičnimi vrati, tako da bo del služil lahko tudi za čakalnico za paciente;
 - prostor za zdravstvene potrebe (občasni zdravniški pregledi in zobozdravnik);
 - otroški vrtec;
 - mladinski prostor s knjižnico;
 - čakalnica za avtobus;
 - prostor za gasilni avto in gasilno opremo;
 - skladišče repromateriala in ostalega kmetijskega orodja;
 - prodajalna;
 - prostor za civilno zaščito.
- Prostori v prvem nadstropju še niso dokončno opredeljeni, možnosti pa so naslednje:
- klubski prostor,
 - več prostorov za družinska stanovanja po potrebi,
 - prostori za potrebe šole v naravi.

Drugo nadstropje ne bo povsem dograjeno, mogoče pa ga bo urediti za turistične sobe oziroma za skupna ležišča.

Osnovni namen izgradnje zadružnega doma v Žilcah je, da bi postal to objekt, v katerem bi krajeani Žilc in okoliških vasi zadovoljevali vse svoje potrebe, tako da se ne bi več izseljevali v dolino. To je osnovni motiv za gradnjo zadružnega doma v Žilcah. S tem bo popravljena napaka, da smo dolgo časa zapostavljali oddaljene vasi in jih prepuščali same sebi, ljudje pa so zato odhajali v večje kraje. Poživila se bo tudi kmetijska proizvodnja. Vidovski svet je hribovit in kmetje delajo v zelo težkih pogojih. Iz strateških razlogov pa morajo biti te vasi naseljene in zemlja okrog njih obdelana. Zato je treba dati tem ljudem nekaj, kar jih bo pritegnilo in kar jih bo zadržalo doma, da se jim ne bo treba več odseljevati.

S postavitvijo zadružnega doma bo dana možnost tudi za raz-

voj turizma v tem delu Notranjske, saj je del stavbe namenjen tudi za prenočišča. Delovne organizacije bi lahko organizirale letovanja svojih delavcev v Žilce. Razvoj turizma pa je povezan tudi s ponovno zajezitvijo umetnega jezera v Zali in pa z asfaltiranjem ceste od Selsčka do Cajnarjev.

Za povezovanje krajanov z investitorji in z izvajalci del je ustanovljen gradbeni odbor, v katerem je sedem krajanov. Ta

odbor ima glavno vlogo pri organiziranju akcij kot so priprava gradbenega materiala, izkop temeljev in ostala zemeljska dela. Pri gradnji zadružnega doma bo pomagala mladina iz cerkniške občine, pa tudi prebivalci krajevne skupnosti Gradišče iz ljubljanske občine, ki je pobrateno s krajevnimi skupnostmi Žilce, Cajnarje, Nova vas in Begunje bodo pomagali.

Veliko prebivalcev Žilc in okoliških krajev je zaposleno na Brestu in zato pričakujejo razumevanje in pomoč pri gradnji njihovega doma.

V. Sterle

Vtisi z Raba

Koncem prejšnjega meseca je skupina nekdanjih internirancev, njihovih svojcev ter ostalih delavcev in upokojencev iz Loške doline obiskala nekdanje koncentracijsko taborišče na Rabu. Izlet z avtobusom sta organizirala Vera Strle in njen brat Vinko na željo mnogih članov, ki gredo radi na takšne izlete, na katerih je prijetno združeno s koristnim. Med nami je bilo tudi nekaj nekdanjih internirancev iz tega taborišča, ki so obujali spomine na težke čase in radi spregovorili tudi za naš Brestov obzornik.

Janez Žnidarsič iz Podloža, ki je star 77 let, je pripovedoval:

»Nikoli si ne bi tedaj mislil, da bom dočakal tako starost in da bom preživel vse tiste strahote. V taborišču je vladal teror. Ljudi so vezali na kole in pretepali. Hrana je bila obupna. Včasih je bilo na dan tudi po 50 in več mrtvih. Vsi smo vedeli, da bomo pomrli kaj kmalu, če ne bo v vojni prišlo do sprememb. V šotorih so bili interniranci stisnjeni kot sardine, po šest nas je spalo v majhnem šotoru, ki je bil samo za dva človeka. Največja muka je bilo priti v šotor, ko je bil dež in si moral poklekniti v blato, če si se hotel splaziti na ležišče. Ko je prišla zima, je na Velebitu zapadel sneg, burja pa je frfotala v šotore in smo vsi otrpili od mraza. Imeli smo samo dve možnosti: ali brodirati po debelem blatu ali pa gniti v šotoru med ušmi. Pa kaj bi sedaj to govorili; to je za nami. O tem je izšla tudi knjiga in je v njej vse napisano.«

Marija Kovač iz Iga vasi je bila stara komaj dvajset let, ko so jo z ostalo družino pripeljali na Rab. Najbolj si je zapomnila tisto usodno noč 29. septembra 1942, ko je ob hudem neurju strahotno deževalo in ko je reka preplavila žensko taborišče. Te-

daj je bilo v taborišču I in III strašno opustošenje. Kriki žena in otrok so se razlegali daleč naokrog, saj so mislili, da se je razlilo morje. Voda je bila visoka že pol metra, ponekod pa tudi meter. Proti jutru je prišel komandant taborišča in jih je napodil nazaj med poplavljenе šotore. Surovost fašistov, lakota, nemogoči pogoji za bivanje so povzročali množično smrt naših ljudi, posebno otrok, žena in starcev. Prostor, kjer je bilo taborišče, je sedaj vseh zaraščen s plevelom, travo in robido. Tamkajšnji prebivalci tega področja ne obdelujejo, ker pravijo, da na tej zemlji noče zrasti ničesar, kakor da se je tudi narava zarekla.

Podatki povedo, da je šlo skozi rabsko taborišče 15.000 Slovencev in Hrvatov. Na pokopališču v Kamporu je 1005 grobov. V njih pa je daleč več zakopanih, ker Italijani niti niso šteli, koliko je bilo mrtvih in najbrž natančnega števila mrtvih ne bo mogoče nikoli ugotoviti.

Janez Šraj iz Vrhnike je star 67 let in je bil eden izmed tistih internirancev, ki so pokopavali mrtve na pokopališču v Kamporu. Po njegovi izjavi ležijo mrtvi v skupinskih grobovih tam, kjer so sedaj spominske plošče.

Ko sva se pogovarjala s predsednikom odbora Združenj zveze borcev NOV pri krajevni skupnosti Loška dolina Francom Kovačem, ki je bil tudi na tem izletu, sva ugotovila, da bi bilo na pokopališču potrebno obnoviti napise na spominskih kamnih, saj so nekateri popolnoma izbrisani. Seveda bi bilo lepo, če bi tudi mladina in druge družbeno-politične organizacije ob različnih spominskih priložnostih organizirale obiske tega taborišča, v katerem je največ ljudi pokopanih prav iz Gorskoga Kotarja in iz Loške doline.

M. Šepce

Delo društva »Ex libris«

Letos slavi društvo Exlibris Sloveniae deseto obletnico svojega živahnega delovanja. V tem času je bilo več kot 140 društvenih prireditev, predvsem številnih razstav, sestankov, publikacij, ekskurzij in podobnega. Društvo je v tem času tudi sodelovalo z delovno skupnostjo Bresta. Enkrat je organiziralo ekskurzijo na Notranjsko, v Salonu pohištva pa je imelo razstavo ekslibrisov. Najbolj tesno sodelovanje pa je bilo pri otroškem ekslibrisu. Organizacijo te akcije je pripravilo društvo skupaj z revijo »Pionir«, pokrovitelj pa je bil Brest. Med otroki je bilo za ekslibrise izredno zanimanje, saj so poslali nad 800 izdelkov iz 52 slovenskih šol. Razstava otroških ekslibrisov je bila v okviru prireditev 15. mednarodnega ekslibris kongresa, ki je bil leta 1974 na Bledu. Udeleženci kongresa so se o teh pristrčnih otroških ekslibrisih izrazili izredno pohvalno.

Aktivno društvo Exlibris Sloveniae je torej uspešno prešlo deset let svojega dela. Pravkar, skoraj ob proslavi desete oblet-

nice društvenega delovanja, je prišla med Slovence zanimiva nova miniaturna knjižica. Člani društva so bili ob letošnjih prvo-majskih praznikih na potovanju po Vojvodini. Med drugim so obiskali grafika — samouka Károlyaja Andruskó, ki je že razstavljal v Cerknici in je bil pred leti gost mladinskih raziskovalnih taborov.

R. Pavlovec

Naši košarkarji letos

Z novo politiko telesne kulture v Sloveniji, opredeljeno v tako imenovanih portoroških sklepkih, smo se poleg množičnosti kot naše prve naloge, dogovorili tudi o uresničevanju koncepta vrhunškega športa. V njem smo se odločili, da sta atletika in košarka panogi, ki ju bodo razvijali v vseh občinah. Za takšno uresničitev smo sprejeli tudi sklep o uveljavljanju novih tekmovalnih sistemov; to je pomembilo njihovo korenito spremembo, saj so bili ena izmed glavnih slabosti prejšnjih razmer v telesni kulturi.

Prav te spremembe, do katerih je prišlo v košarki lani jeseni, so povzročile v tej panogi spremembe v organizaciji in s tem tudi velike težave, ker prejšnja organiziranost ni bila prilagojena novi telesno-kulturni politiki. Tako je Košarkarski klub Cerknica v prejšnjih jesensko-spomladanskih sezonah z velikimi uspehi tekmoval v II. republiški ligi skupaj s klubi Kobarida, Tolmina, Nove Gorice, Postojne, Pivke, Ziri, Idrije, Cerknega in Sežane.

Ob novi organizaciji tekmovalne je bil košarkarski klub Cerknica (KK Cerknica) organiziran v medobčinski košarkarski ligi Postojna skupaj s klubi Postojne, Pivke, Krasa iz Sežane, Lesonita iz Ilirske Bistrice in Kopra. Takih medobčinskih košarkarskih zvez je v Sloveniji še osem.

S spremembo tekmovalnih sistemov, ki jih je pripravila Košarkarska zveza Slovenije, sprejela pa Telesno-kulturna skupnost Slovenije, bo v jeseni 1977 v Sloveniji le slovenska liga, v kateri bo imela vsaka medobčinska košarkarska zveza po eno mesto za svojo ekipo — selekcijo. Poleg slovenske lige pa bo še devet medobčinskih košarkarskih lig, v katerih bodo nastopale selekcije občin.

Spomladanski del letošnjega tekmovalnega je bil določen za izbor nosilca selekcije v okviru medobčinskih košarkarskih zvez. Zato je v tem času prenehala tudi prejšnja druga slovenska liga, v kateri je igral KK Cerknica.

Medobčinska košarkarska zveza Postojna pa v tem spomladanskem obdobju ni organizirala svojega tekmovalnega, zato se je KK Cerknica dogovoril z ekipami Vrhnike (člani in mladinci), Logatca, Borovnice in Brezovice, da to vrzel zapolni. Tako je bila od 25. marca do konca maja vrsta tekem, ki pa so bile odigrane v dvoranah. Naši občani teh tekem niso videli, ker je KK Cerknica gostoval v telovadnici v Planini pri Rakeku. V tem spomladanskem tekmovalnem razen Vrhnike Cerknica ni imela pravega tekmeča.

V tem času pa so se morali sedanji klubi v okviru medobčinskih košarkarskih zvez dogovoriti, kje bo sedež njihove selekcije, ki bo nastopala v prvi slovenski ligi. Kljub večkratnim sestankom pa klubi medobčinske košarkarske zveze Postojna niso našli skupnega jezika. Za določitev selekcije je bil zato organiziran turnir med ekipami KK Cerknice, KK Postojne, KK Krasa iz Sežane in KK Kopra. Na tem turnirju je zmagala ekipa Krasa, ki bo tako v sezoni 1977/78 predstavljala selekcijo medobčinske

košarkarske zveze našega področja, katere sedež se je v tem času preselil v Sežano.

Vse ostale občinske selekcije, prav tako tudi ekipa KK Cerknice, ki je edini košarkarski klub v občini, bodo v jesensko-spomladanski sezoni 1977/78 nastopale v okviru medobčinske košarkarske zveze Sežana. To pa bo trajalo

lo samo omenjeno sezono, ker je že v javni razpravi predlog o oblikovanju novih tekmovalnih skupnosti, po katerem bi bil tekmovalni del telesne kulture občine Cerknica organiziran skupaj z občinami Vrhnika, Logatec, Postojna in Ilirska Bistrica.

Povedane nenehne spremembe povzročajo tudi v KK Cerknica velike težave, ki ovirajo nemoteno delo. Trenutno je ekipa tudi brez trenerja. Prav gotovo bodo z izgradnjo nove telovadnice v Cerknici tudi za košarko ustvarjeni mnogo boljši pogoji. Zato utemeljeno pričakujemo še večji razvoj košarke v Cerknici.

T. URBAS

Uspeh balinarjev

BALINARSKI TURNIR V CERKNICI

Balinarski klub Cerknica je dne 6. avgusta priredil velik tradicionalni turnir v balinanju. Letos je bilo vabljenih dvajset ekip in sicer deset ekip mlajših igralcev in deset ekip upokojencev. Vabilu se je odzvalo osemnajst ekip; ekipa naših zamejskih Slovencev iz Italije, ki je bila do sedaj reden gost na turnirju, iz neznanih razlogov ni prišla.

V prelepem sobotnem dnevu se je zbralo na naših baliniščih nad 120 balinarjev in na otvoritvi se je nudila očem prelepa slika nastopajočih ekip, ki so bile oblečene vsaka v svojo barvo športnega dresa. Na žalost so bili zopet domačini tisti, ki kakor kaže, ne premorejo enotnih športnih oblačil.

Na domačem igrišču so prednjačile vse tri ekipe iz Cerknice in tako je od šestih pokalov kar polovica naša pot v domače športne vitrine. Še zlasti so se odrezali upokojenci iz Cerknice, ki so svojili dva pokala za prvo in tretje mesto.

Končni vrstni red:

Upokojenci:

1. Cerknica I.
2. Rožna dolina-Ljubljana
3. Cerknica II.
4. Krim-Rudnik-Ljubljana
5. Vrhnika
6. Postojna
7. Svoboda-Ljubljana
8. Invalid-Postojna
9. Lož — Stari trg

Naši upokojenci

31. julija 1977 je odšla iz TOZD Tovarna pohištva Martinjak v pokoj naša delavka **Franciška ZADNIK**, rojena 21. 2. 1922, iz Martinjaka.

V Tovarni pohištva Martinjak je bila zaposlena od 23. 9. 1953. leta. Delala je na različnih delovnih mestih v tovarni, v pokoj pa je odšla z delovnega mesta pakiranje okovja. Bila je vestna, marljiva in med sodelavci priljubljena.

Delovna skupnost TOZD TP Martinjak ji želi še vrsto zdravih let.

Aktivni tekmovalci:

1. Cerknica
2. Špica-Ljubljana
3. Brdo-Ljubljana
4. Krim-Rudnik-Ljubljana
5. Dolomiti-Ljubljana
6. Grmada-Planina
7. Svoboda-Ljubljana
8. Rožna dolina-Ljubljana
9. Virtus-Duplica-Kamnik

Trije prvo uvrščeni so dobili pokale in diplome, vsi ostali pa diplome. Ob tej priložnosti se lepo zahvaljujemo TTKS Cerknica za primerno podporo. I. Švelc

Nekaj zanimivih podatkov

Naj nanizamo nekaj zanimivih podatkov o hišah v naši občini. Pri tem posebej poudarjamo, da se vsi podatki nanašajo izključno na zgradbe, s katerimi upravlja stanovanjska skupnost.

Samoupravna stanovanjska skupnost upravlja s 87 hišami, v katerih je 480 stanovanj in 65 sob v samskih domovih.

Povprečna starost hiš je 65,55 let. Najstarejše hiše so v KS Loška dolina, saj je povprečna starost kar 118 let, v KS Rakek 56 let, v KS Nova vas 48 let, v KS Grahovo 43 let, v KS Begunje 38 let in najmanj v KS Cerknica — 37 let.

Hiše, ki so stare nad sto let:

1. Lož 71	876 let
2. Viševak 47 (Koča vas)	615 let
3. Markovec 19 + 19 a	276 let
4. Cerknica Tabor 26	176 let
5. Cerknica Partizanska 17	162 let
6. Cerknica Notranjska 37	144 let
7. Unec 59	139 let
8. Cerknica C. 4. maja I/b	131 let
9. Rakek Gasilska 8	126 let
10. Cerknica Partizanska 9	113 let
11. Grahovo 7	112 let
12. Rakek Partizanska 6	106 let
13. Fara 17 (Nova vas)	101 leto

Večina starih stanovanj je nefunkcionalnih in so slabo opremljena z instalacijami (stranišče ima le 42,1 odstotka, kopalnico pa 42,8 odstotka hiš).

Stanovanja so precej iztrošena, tako da je sedanja vrednost družbenih stanovanj le 1.256 din/m², kar predstavlja okrog 19 odstotkov današnje vrednosti.

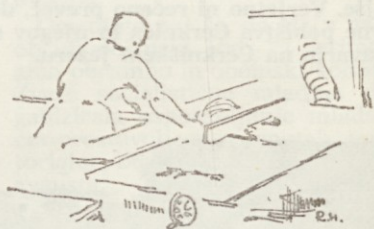
Konec leta 1975 je bilo v občini Cerknica registriranih 4590 stanovanj, od tega 3891 v zasebni lastni oziroma 44,77 odstotka, ali kar 87,1 odstotka stanovanjske površine.

Družbena stanovanja so manjša in merijo povprečno 47,79 kvadratnih metrov, zasebna pa 67,49 kvadratnih metrov (SRS 49,69 m² in 62,18 m²).

Povprečno stanovanje v občini je veliko 64,38 kvadratnih metrov. Za vso občino je značilna nizka zazidava, saj je le 270 stanovanj v objektih visoke zazidave. F. Levec

Filmi v septembru

1. 9. ob 20. uri — jugoslovanski vojni film IZPOD UČKE GORE.
4. 9. ob 20. uri — ameriška kriminalka GOLDFINGER.
3. 9. ob 20. in 4. 9. ob 16. uri — angleški glasbeni film TOMMY.
5. 9. ob 20. uri — francoska komedija RAZJEZIL SE BOM.
8. 9. ob 17. in ob 20. uri — ameriški pustolovski film ZMEŠNJAVA V HONGKONGU.
10. 9. ob 20. in 11. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film ZEMLJA, IZGUBLJENA V ČASU.
11. 9. ob 20. uri — ameriška drama LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM.
12. 9. ob 20. uri — ameriška komedija SONČNI FANTJE.
15. 9. ob 20. uri — angleška komedija ZASEBNI GREŠNIKI.
17. 9. ob 20. in 18. 9. ob 16. uri — ameriški zgodovinski film SPARTAK.
18. 9. ob 20. uri — ameriška kriminalka VRNITEV PINK PANTERJA.
19. 9. ob 20. uri — ameriški western ČLOVEK IZ DOLINE.
22. 9. ob 20. uri — ameriška drama ŠOLA ŽIVLJENJA.
24. 9. ob 20. in 25. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film DOKTOR DIVJAK.
25. 9. ob 20. uri — italijanska komedija BOŽANSKA ŽENSKA.
26. 9. ob 20. uri — francoska komedija DVORNE SPLETKE.
29. 9. ob 20. uri — ameriški zgodovinski film IVANHOE.

Brestov obzornik, glasilo delovne skupnosti Brest Cerknica n. sol. o. Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Marija GRBEC, Vojko HARMEL, Jožica ILERŠIČ, Jože KLANČAR, Božo LEVEC, Janez MELE, Franc MULEC, Viktor OGRINC, Miha ŠEPEC in Vinko ŽNIDARŠIČ. Foto: Jože ŠKRLJ. Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).